การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านอ่างหิน ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นายไพรินทร์ พันจันทึก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

ISBN 974 - 533 - 119 – 8

บทคัดย่อ

บัณฑิต อาสาพัฒนา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านอ่างหิน ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ นรินทร ฉิมสุนทร , 89 หน้า

ISBN 974-533-119-8

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด และเพื่อให้ทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิพพ์โมเดล (CIPP Model) และใช้แบบ บร. 1 – บร. 12 สัมภาษณ์ประชาชน, การจัดเวที, การสังเกต

ผลการประเมิน กองทุนหมู่บ้านอ่างหิน ได้รับเงินโอน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 กองทุนหมู่บ้านอ่างหินประกอบด้วยสมาชิกกองทุนจำนวน 52 คน คณะกรรมการ 9 คน เริ่มปล่อยกู้เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2545 มีสมาชิกที่ได้รับเงินกู้จำนวน 27 คน โครงการที่สมาชิกขอกู้ คือ โครงการเลี้ยวโคนมทั้งหมด 27 คน ซึ่งผู้กู้เงินบ้านอ่างหินถือว่ามีศักยภาพในการประกอบกิจการสูง เพราะมีการดำเนินกิจการอยู่แล้ว ปัญหาที่พบ คือ วงเงินกู้ที่ให้กู้น้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการลงทุนในอาชีพเลี้ยงโคนม

ผลกระทบที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านอ่างหินคือ ศักยภาพในการบริหารจัดการของคณะกรรมการมีน้อย ระเบียบข้อบังคับของกองทุนไม่ละเอียด บางข้อไม่สามารถปฏิบัติได้จริง สมาชิกกองทุนบางส่วนไม่เข้าใจในการกู้ยืม ทำให้ไม่กู้เงินจากกองทุน ทำให้เงินกองทุนคงเหลือ 460,000 บาท ซึ่งไม่ส่งผลดีต่อผลตอบแทนที่กองทุนควรจะได้รับ

ข้อเสนอแนะ กองทุนหมู่บ้านอ่างหินควรมีการแก้ระเบียบ ข้อบังคับกองทุน กรรมการควรมีจิตสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ควรแก้ไข กำหนดวงเงินกู้ให้เหมาะสมกับการลงทุนประกอบอาชีพของแต่ละพื้นที่

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2545 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา ----------

(อาจารย์นรินทร ฉิมสุนทร)

กรรมการสอบ ----------

(อาจารย์นรินทร ฉิมสุนทร)

(ดร.พีรศักดิ์ สิริโยธิน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- 9 ต.ค. 2545

วันที่ .....เดือน..... พ.ศ.....

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย

- อาจารย์นรินทร ฉิมสุนทร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาการเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- ม.ล. ภานุทัศน์ สุขสวัสดิ์ ผู้จัดการโครงการธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ นครธน เพื่อสังคม ที่ให้คำแนะนำในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- นายอำเภอปากช่อง กำนันตำบลพญาเย็น ผู้ใหญ่บ้านอ่างหิน ประธานกองทุนหมู่บ้านอ่างหินที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก

- องค์การบริหารส่วนตำบลพญาเย็น ที่อนุเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และขอขอบคุณชาวบ้านบ้านอ่างหินที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ในการสำรวจข้อมูลในครั้งนี้

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณ รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ให้ทุนการศึกษา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการวิจัยในครั้งนี้

ไพรินทร์ พันจันทึก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ..... ก

หน้าอนุมัติ..... ข

กิตติกรรมประกาศ..... ค

สารบัญ..... ง

สารบัญตาราง..... ช

บทที่ 1 บทนำ

1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล..... 1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ..... 2
3. กรอบความคิดทฤษฎี..... 2
4. วิธีดำเนินการ..... 4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ..... 5

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ..... 6
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ..... 11
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง..... 16
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง..... 17
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..... 18
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง..... 20
7. หลักการประเมินโครงการแบบซิพพ์โมเดล..... 22
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง..... 30

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน้า

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ..... 34
2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล..... 36
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา..... 37
4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา..... 38
5. ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่และตัวแปรที่ศึกษา..... 41
6. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา..... 41
7. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์..... 42
8. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าบนตัวแปร..... 42

บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน..... 51
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม..... 59
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่..... 68
4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้..... 68
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ..... 71

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ..... 82
2. วิธีดำเนินการ..... 82
3. ผลการดำเนินการ..... 83
4. อภิปรายผล..... 85
5. เป็นปัจจัยด้านบวกและด้านลบ..... 86
6. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้..... 86
7. ข้อเสนอแนะ 87

บรรณานุกรม..... ฉ

ภาคผนวก..... ก1-ช7

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำ	52
2.	จำนวนพื้นที่ป่าจำแนกตามลักษณะป่า	53
3.	ลักษณะของประชากร	54
4.	พื้นที่ประกอบอาชีพ และรายได้ของชุมชน	55
5.	รายได้ของประชาชนในหมู่บ้าน	56
6.	จำนวนประชากรที่ไปศึกษานอกหมู่บ้าน	56
7.	จำนวนครัวเรือนตามเกณฑ์ชีวิตด้านสาธารณสุข	57
8.	สรุปผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ B	67
9.	ต้นทุนการเลี้ยงโครุ่นของผู้กู้เงินบ้านอ่างหิน	68
10.	ผลการศึกษาระดับความสนใจของระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน	71
11.	แสดงผลการศึกษาวิเคราะห์ความเข้มแข็งของชุมชนบ้านอ่างหิน	80
12.	แสดงความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น	81

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล

ปัญหาความยากจนของประเทศในชนบทและชุมชนเมือง เกิดจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ขาดความรู้ และศักยภาพในการประกอบอาชีพ ปัจจัยด้านสภาพภูมิอากาศไม่เหมาะสม และที่สำคัญ คือ ขาดปัจจัยด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพหรือการพัฒนาอาชีพให้มีศักยภาพในการสร้างรายได้ที่มั่นคงยั่งยืนรัฐบาลจึงมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยกำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาอาชีพและด้านเศรษฐกิจในชุมชน โดยให้ชุมชนบริหารจัดการกองทุนด้วยตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นการกระจายเงินทุนสู่ชุมชนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งผ่านกระบวนการจัดตั้งกองทุนและได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วซึ่ง คณะกรรมการได้อนุมัติเงินกู้ให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ รวมทั้งมีการตรวจสอบการนำเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการตามที่สมาชิกเสนอกู้กับกรรมการกองทุนหมู่บ้านในระยะเวลาที่ผ่านมา ตลอดจนมีการพัฒนาและเรียนรู้การบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

บ้านอ่างหิน หมู่ที่ 12 ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับเงินกองทุน จำนวน 1 ล้านบาท เมื่อ วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 และได้ให้กู้แก่สมาชิกไปแล้ว จำนวน 27 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 540,000 บาท ซึ่งการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านอ่างหิน ส่วนใหญ่เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการ ของคณะกรรมการ ความเข้าใจของสมาชิก ที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนมีการปฏิบัติผิดระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในบางขั้นตอนทำให้ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้ จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละชุมชน รวมทั้งเป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงด้านนโยบายของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตลอดจนเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

2.1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

2.1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง

2.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า "ซิพพ์โมเดล" (CIPP MODEL) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยมีอักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ "ซิพพ์โมเดล" ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

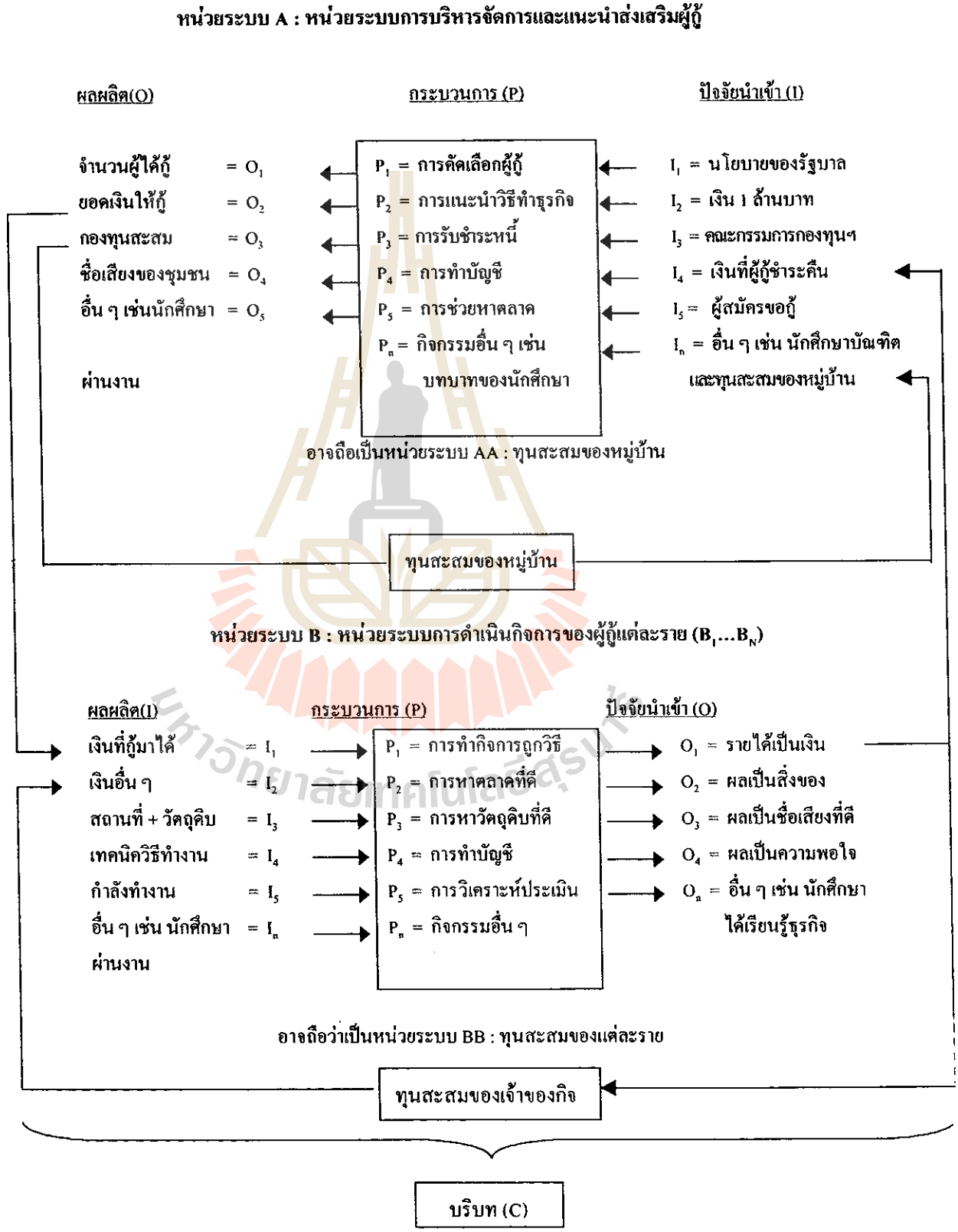

แผนภูมิที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภูมิที่ 1 นี้แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้จึงประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิมีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิตได้แก่ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกับหน่วยระบบ A เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือกระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริษัท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศ และประชากรของชุมชนตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ โดยทั่วไปของประเทศ และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนบ้านอ่างหิน

ขั้นที่ 3 ใช้ซิพพ์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียนบทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรม และภาคผนวกจนสมบูรณ์ตามแนวทางที่มีคำอธิบายในชุดสารนิพนธ์ ในโครงร่าง ที่เป็นชุดภาคผนวก หมายเลข 1

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ

3) ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านฯ และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน

4) ผู้ศึกษาได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้ทำให้การศึกษาวิจัย เกิดความสมบูรณ์ ทั้งด้านข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสำรวจและข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นโยบายหลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ให้แก่ประชาชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก ซึ่งมีปรัชญากองทุนหมู่บ้าน ดังนี้

1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชน

2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน

4) เชื่อมโยงขบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง

1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองและความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนทางสังคม ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

2) การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งเพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดรับเกื้อกูลกัน

3) ตามแนวทางในการปฏิรูปในการพัฒนาแผ่นดิน ให้หมู่บ้าน/ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและจัดการกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงานสร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจ พอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบเกี่ยวข้องดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3) ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ "กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ" กับธนาคาร เพื่อสำรองจ่ายและเตรียมจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง

ให้ธนาคารโอนเงินจาก "บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ" เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองตามคำสั่งจ่ายของคณะกรรมการ

4) ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ไปยังบัญชีกองทุนหมู่บ้านและบัญชีกองทุนชุมชนเมืองตามหมวด 9 แห่งระเบียบนี้ บัญชีละหนึ่งล้านบาท ภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากคณะอนุกรรมการ

ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถจัดสรรเงินให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้ขยายระยะเวลาต่อได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน

5) ในการอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือบัญชีกองทุนชุมชนเมือง ให้คณะกรรมการพิจารณาในหลักการ ดังนี้

5.1 ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองรวมทั้งการแสดงออกอย่างชัดเจนซึ่งความพร้อมในการเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุนและการควบคุมดูแลกันเองในการใช้ประโยชน์จากกองทุนของประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง

5.2 ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เป็นความพร้อมของบุคคล ด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ และกองทุนสวัสดิการ และความพร้อมในการเข้าบริหาร จัดการกองทุน

5.3 การบริหารจัดการกองทุนที่ตอบรับและเกื้อกูล กันในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และกองทุนทางสังคม หรือกองทุนที่หน่วยงานรวมการจัดตั้งขึ้น

5.4 การมีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิกและมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพสูงสุด

6) คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหรือให้กองทุนชดใช้ให้ส่งคืนในกรณีที่กองทุนเบิกจ่ายไปแล้วอันเนื่องจากมีหลักฐานอันควรเมื่อได้ว่าคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดหรือกระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน

1.5 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยกองทุนและสมาชิกกองทุน

1) กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง อาจประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

(1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้บริจาคให้ให้โดยปราศจากภาระผูกผัน

(3) เงินกู้ยืม

(4) ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน

(5) เงินฝากสัจจะและเงินฝาก

(6) เงินค่าหุ้น

(7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

(8) เงินและทรัพย์สินอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

2) สมาชิกกองทุน ประกอบด้วยบุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้นและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุน

การรับสมัครสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการที่กองทุนกำหนด ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเป็นหลัก

3) คณะกรรมการกองทุนสามารถกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุน ให้สมาชิกถือหุ้นของกองทุนหรือมีเงินฝากสัจจะไว้ที่กองทุน

4) ให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในกำหนดระยะเวลาสิบห้าวันนับจากวันที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน และรับรองคณะกรรมการกองทุนที่ได้รับเลือกใหม่

วิธีการให้การเรียกประชุมให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด โดยคำนึงถึงจารีตประเพณีของแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5) นอกจากการประชุมใหญ่สามัญประจำปีแล้ว คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกประชุมวิสาหกิจเมื่อใดก็ได้ เมื่อมีเหตุที่ต้องขอมติหรือขอความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกตามระเบียบนี้ หรือเมื่อคณะกรรมการกองทุนจะเห็นสมควร

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในระยะเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอเป็นหนังสือจากสมาชิกซึ่งเข้าชื่อกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

6) ในการประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

สมาชิกจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้บุคคลอื่นมาประชุมแทนกันได้ แต่ผู้รับมอบอำนาจนั้นจะรับมอบอำนาจจากสมาชิกเกินกว่าหนึ่งรายมิได้

การประชุมความใดมีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้นักประชุมอีกครั้งหนึ่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันนัดประชุมครั้งแรกในการประชุมครั้งหลังถ้ามิใช่เป็นการประชุมใหญ่สามัญประจำปีเมื่อมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดก็ให้ถือเป็นองค์ประชุม

7) สมาชิกคนหนึ่งให้มีเสียหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประชาชนในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก

1.6 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ว่าด้วยการทำบัญชีและการตรวจสอบ

1) ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

คณะกรรมการกองทุนต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี และการพัสดุ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของสมาชิกเป็นหลัก

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลที่เห็นสมควรเป็นผู้ตรวจสอบกองทุนเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบแระเมินผลการบริหารจัดการกองทุนและการดำเนินงานของ คณะกรรมการกองทุนได้ตามที่เห็นสมควร ในการนี้ให้คณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้สอบกองทุน

2) ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำงบรายงานการเงินตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด และส่งให้ผู้ตรรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของทุกปี

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุน เพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด และให้ทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุน พร้อมทั้งจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสมาชิกและสาธารณชน

3) การจัดสรรกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นปีทางบัญชีหากปรากฏว่าปีใดมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนสามารถนำกำไรสุทธิมาจัดสรรตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

1.7 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยบทเฉพาะกาล

1) ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนและหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 17 โดยมีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรดำเนินไปด้วยความโปร่งใสบริสุทธิ์ ยุติธรรม การประชุมตามวรรคหนึ่ง ผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้ หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้

เมื่อที่ประชุมกำหนดวิธีการเลือกแล้วเสร็จ ให้ผู้ใหญ่บ้านและประชดมหมู่บ้านตลอดจนคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอสนับสนุนให้การเลือกคณะกรรมการกองทุนเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

2) เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่กรรมการกองทุนตามข้อ 41 เข้าดำรงตำแหน่ง ให้กระบวนการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด

ให้นำบทบัญญัติในข้อ 19 วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับกรณีตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

3) คณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 ต้องดำเนินการยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ และเปิดบัญชีเงนฝากของคณะกรรมการกองทุนให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันหลังจากได้รับเลือก

4) ให้คณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ภายใต้ชื่อบัญชี "กองทุนหมู่บ้าน (ชื่อบ้าน ..... หมู่ที่ ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด .....)" ไว้กับธนาคาร เพื่อรับโอนเงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1) ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน จำนวน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิกซึ่งกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ ที่จะบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกกรรมการกองทุนนั้นให้คณะกรรมการกองทุนออกข้อบังคับกองทุนตามมติของที่ประชุมสมาชิก

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

(2) ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

(3) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก ทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจจุบันบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(4) สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลดังกล่าวของกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(5) พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

(6) ทำนิติกรรมสัญญา หรือ ดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน

(7) จัดหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน หรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอ และจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

(8) จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือ รายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย ในกรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือหรือคำสั่งเป็นที่สุด เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามหรือบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

3) กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และให้คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในระยะเวลา 15 วัน

กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดกันมิได้

4) นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) คณะกรรมการกองทุนมีมัติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

(4) ที่ประชุมสมาชิกมีมัติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกอีกทั้งหมด

(5) มีลักษณะต้องห้าม

(6) คณะกรรมการให้ออก เนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าขาดคุณสมบัติ

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะกรรมการกองทุนอาจแต่งตั้งบุคคลจากสมาชิกเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการกองทุนแทนก็ได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งคนแทน

5) ให้คณะกรรมการกองทุนเลือกกรรมการด้วยกันเป็นประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เหรัญญิกกองทุน และเลขานุการกองทุน

การประชุมคณะกรรมการกองทุนต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการกองทุนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกรรมการกองทุนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด 2 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุน ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นรองประธานคนที่สองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงมหาวิทยาลัย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนจำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น จำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานกรรมการ เป็นอนุกรรมการ ผู้แทนจากสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มอบหมายเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนจากสำนักงานเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. คณะอนุกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดแผนปฏิรูปการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่หมุนเวียนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามแนวทางให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

(2) สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการแก่กองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของกองทุน

(4) ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับกองทุนตามแผนงานโครงการของรัฐ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุน เพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน สามารถรวมกองทุนอื่นกับกองทุนได้ตามวัตถุประสงค์

(5) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุน

(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและระดับจังหวัด

1. ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัด เป็นรองประธาน ผู้แทนคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานกรรมการและผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สา-ธารณสุขจังหวัด เร่งรัดพัฒนา ชนบท จังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนจำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานกรรมการ เป็นอนุกรรมการและพัฒนาการจังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดอาจจัดตั้งศูนย์ประสานงานคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาอนุการของคณะอนุกรรมการ

สำหรับกรุงเทพมหานคร ให้คณะอนุกรรมการดังกล่าวตามวรรคแรก ประกอบด้วย ปลัดกรุงเทพมหานครให้คณะอนุกรรมการดังกล่าวตามวรรคแรกประกอบด้วยปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธาน ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ ผู้แทนคณะกรรการซึ่งได้รับการแต่งตั้งจาก

ประธานกรรมการผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด ของกระทรวงการเกษตรและสหกรณ์กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรมประชาสัมพันธ์ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนจำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคนเป็นอนุกรรมการอำนวยการสำนักพัฒนาชุมชน เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

2. ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) วันขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

(2) ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน ซึ่งผ่านการประเมินของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับชุมชนตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

(3) สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(4) ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์

(5) ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการให้สอดล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนในจังหวัด

(6) จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่างๆ ในจังหวัดเพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนและส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทราบ

(7) รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้คณะกรรมการทราบตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

(8) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะอนุกรรมการสนับสนุนมอบหมาย

ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ประกอบด้วยนายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต เป็นประธานแล้วแต่กรณีปลัดเทศบาลหรือปลัดเมืองพัทยาแล้วแต่กรณี ปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและพัฒนาหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตแล้วแต่กรณี ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนและอื่น ๆ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินเก้าคน เป็นอนุกรรมการ และพัฒนาการอำเภอหรือหัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนเขตแล้วแต่กรณี เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอมีหน้าที่ประเมินความพร้อม สนับสนุนการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง สนับสนุนและติดตามการดำเนิน กิจกรรมของกองทุนและปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลไกของท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนา การเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารการจัดการกองทุนด้วยความสมัครใจ ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรประชาชนเครือข่ายชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์ ด้านการพัฒนากองทุนหรือพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ในจำนวนตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยให้มีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตาม หมวด 5, 6, 7, 8 และ 9 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า

3.1 ก่อนจะมีการจัดเวทีประชาคมเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้อนุกรรมการฯอำเภอที่ได้รับมอบหมายได้ประชาสัมพันธ์ให้หัวหน้าครัวเรือนเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

3.2 จัดให้มีการจัดเวทีประชาคม เลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ มีความรับผิดชอบ เป็นคนดี ของหมู่บ้าน เป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือน ไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด เพื่อเปิดเวทีประชาคม

3.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีจำนวน 15 คน ให้คณะกรรมการด้วยกันเลือกกันเอง เป็นประธาน, รองประธาน, เหรัญญิก และเลขานุการ

3.4 กรรมการกองทุนมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันมิได้

3.5 เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี ตามข้อ 14 ให้จับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด แล้วจัดให้มีการคัดเลือกผู้เข้าดำรงตำแหน่งแทนคณะกรรมการที่พ้นวาระ

3.6 กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณ์ต้องห้ามดังนี้

(1) เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

(2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

(3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติทางด้าน การเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

(4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

(6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

(7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

(8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

(9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3)และ (5)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง รวมทั้งการแสดงออกอย่างชัดเจนซึ่งความพร้อมในการเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุนและการควบคุมดูแลกันเองในการใช้ประโยชน์จากกองทุนของประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง

4.2 ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เป็นความพร้อมของบุคคล ด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ และกองทุนสวัสดิการ และความพร้อมในการเข้าบริหารจัดการกองทุน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

4.3 การบริหารการจัดการกองทุนที่ตอบรับและเกื้อกูลกันในส่วนเกินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และกองทุนทางสังคมหรือกองทุนที่หน่วยงานร่วมกัน จัดตั้งขึ้น

4.4 การมีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก และมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพา ตนเอง เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพสูง

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอ่างหินมี ดังนี้

5.1 ที่ตั้ง ศาลาประชาคมบ้านอ่างหิน หมู่ที่ 12 ต. พญาเย็น อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา

5.2 วัตถุประสงค์

(1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก สำหรับลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้

(2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธี การถือหุ้นการฝากสัจจะ

(3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก

(4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี เกิดความสามัคคีในชุมชน

5.3 แหล่งที่มาของกองทุน

(1) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

(3) ดอกผล หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน

(4) ค่าธรรมเนียม แรกเข้า

(5) เงินฝากสัจจะ และเงินค่าหุ้น

5.4 คุณสมบัติของสมาชิก

(1) เป็นผู้พำนัก หรือ พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านอ่างหิน เป็นระยะเลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน

(2) เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

(3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

(4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการลงทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

(5) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

(6) มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

5.5 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

(1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

(2) ผู้ที่คุณสมบัติตามข้อ 5.4 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

(3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 5.4 และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะภายในสามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

5.6 สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) ตาย

(2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

(3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

(4) ที่ประชุมใหญ่ สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม

(5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

(6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

(7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

(8) มีลักษณะ และหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 4

(9) สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใดๆ กับกองทุนทั้งในฐานผู้กู้หรือผู้ค้ำประกันอาจขอลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6.1 การพิจารณาเงินกู้ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตาม หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน สองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสม และจำเป็น

3) ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมด หรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

- ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคนเป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

- ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทราบโดยเร็ว

- การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของ คณะกรรมการกองทุน

4) คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้ เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณีและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือ ค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินหรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7) ในกรณีที่ผู้กู้สัญญา ไม่ชำระคืนต้นเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงินให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้รายหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่งหรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

8) ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้ โดยทันที

- ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้นำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวัน หลังจากวันยกเลิกสัญญา

- สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

6.2 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านอ่างหิน

กรณีกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณา มีดังนี้

1. การกู้ยืมเงินกองทุน

(1) สมาชิกกองทุนที่มีความประสงค์ จะกู้ยืมเงินกองทุน โครงการตามแบบคำขอกู้ และกรรมการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ตามแบบคำขอกู้

(2) สมาชิกที่ได้รับอนุมัติทำสัญญากู้ยืม, สัญญาค้ำประกัน ต่อคณะกรรมการกองทุน

(3) สมาชิกที่ได้รับอนุมัติต้องเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

(4) สมาชิกรับเงินกู้ผ่านสมุดบัญชี ออมทรัพย์

2. ระยะเวลาการชำระคืนและอัตราดอกเบี้ย

(1) ระยะเวลาการชำระคืนไม่เกิน 1 ปี

(2) อัตราดอกเบี้ย	ร้อยละ 12	บาทต่อปี
(3) อัตราดอกเบี้ย หนี้ผิดสัญญา	ร้อยละ 3	บาทต่อเดือน

3. การจัดสรรผลกำไร

(1) เงินปันผลค่าหุ้น	ร้อยละ 15	บาทต่อปี
(2) เงินประกันความเสี่ยง	ร้อยละ 20	บาทต่อปี
(3) เงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้	ร้อยละ 50	บาทต่อปี
(4) เงินตอบแทนคณะกรรมการ	ร้อยละ 15	บาทต่อปี

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิพพ์โมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะได้สรุป "รูปแบบการประเมินแบบ ซิพพ์โมเดล" ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ), 2544 : 221-234] ดังนี้

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันท่วงที และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบซิป จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดีข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของ ผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

1. แบบจำลองซิปจะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์

1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

1.4 การดูประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินและดูผลสำเร็จของโครงการ

2. การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่นๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมนอกจากนี้ ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุโดยอาศัยการวินิจฉัยและการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

- วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1) Contingency Mode

2) Congruence Mode

Comtingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบ (Opportnities and pressure outside of the immediate system) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆ เช่น การสำรวจงานวิจัยและ
วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง การประเมินค่านิยมของชุมชน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจสถิติประชากร ฯลฯ การสำรวจปัญหาเหล่านี้ ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต

ซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไปคำถามที่ใช้ในการประเมินสภาวะแวดล้อมแบบ Contingency Mode คือ คำถามประเภท "ถ้า...แล้ว"

1) ถ้าต้องการให้กำลังแรงงาน (Manpower) สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแล้ว ควรจะจัดระบบการศึกษาอย่างไร จึงจะตอบสนองความต้องการนี้ได้

2) ถ้ามีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในเขตนี้แล้วระบบการจัดการศึกษาของไทยควรจะเป็นเช่นไร จึงจะสอดคล้องกับอัตราการเพิ่มประชากร

Congruence เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การประเมินสภาวะแวดล้อม จะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับระบบ เพื่อประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ในทางปฏิบัติสถาบันการศึกษา ควรจะได้มีการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อที่จะให้ได้มาทั้งข้อมูลที่เป็น Contingncy Mode และ Congruence การกำหนดเป้าหมายและคุณค่าของระบบ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบเพื่อดูว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ต้องใช้วิธีแบบ Congruence แต่ในสภาพของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น จึงควรใช้วิธีประเมินแบบ Contingency Mode โดยใช้คำถามแบบ "ถ้า ... แล้ว" เพื่อตัดสินว่า เป้าหมายและนโยบายเดิมนี้ควรจะได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ดังนั้น ในการประเมินสภาวะแวดล้อมโดยทั่วไป ควรจะใช้การประเมินทั้ง 2 แบบ เพราะ Contingency Mode เป็นไปเพื่อปรับปรุง

ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยที่จะประเมิน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบาย และการตัดสินใจในการบริหารของระบบ ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหารนักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจในปัจจุบัน และข้อมูลที่เกี่ยวกับโครงการที่ต้องการใช้เพื่อการตัดสินใจในอนาคตให้แก่ผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในการรูปของราคาและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่าควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใดวางแผนและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

รูปแบบของคำถามที่ใช้ถามมีมากมาย เช่น วัตถุประสงค์จะกำหนดวิธีดำเนินการได้หรือไม่ และจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ วิธีการที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะดำเนินการกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร ฯลฯ คำถามต่างๆ เหล่านี้จะแสดงถึงความสำคัญของการประเมินข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น เพื่อจะได้เป็นตัวกำหนดยุทธวิธีเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยคำถามที่จะใช้มีตั้งแต่ระดับกว้างๆ และคำถามเฉพาะ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อหาและทำข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
2. เพื่อรวบรวมสารนิเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
3. เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3.1 ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ มี 3 วิธี คือ

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความ ล้มเหลวในโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มบุคลากรและนักศึกษา วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการโดยผู้ที่เกี่ยวข้องในแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บุคลากรปฏิทินการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2. เกี่ยวกับการวางโครงการและตัดสินก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยโครงการระหว่างการดำเนินโครงการนั้น ตัวอย่างการตัดสินก่อนวางแผน เช่น ในโครงการพัฒนาแบบสอบ ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องเลือกโรงเรียนอย่างเจาะจง สำหรับเข้าร่วมในการทดลองสร้าง ข้อกระทงใหม่ๆ ของแบบสอบ ผู้ตัดสินใจจะสามารถจัดเตรียมวางโครงการล่วงหน้าได้ดีเมื่อมีโรงเรียนมาให้เลือก แต่ตัวเลือกเหล่านี้จะยังไม่มีจนกว่าจะมีรายชื่อของโรงเรียนที่จะสอบถามไป เมื่อโรงเรียนได้รับการติดต่อแล้ว จึงจะมีการตัดสินเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีความเต็มใจเข้าร่วมในการทดลองแบบสอบ ดังนั้น

ผู้พัฒนาแบบสอบจึงต้องเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการแบบการสุ่มตัวอย่างมากที่สุด (แบบการสุ่มจะได้รับการตัดสินใจเลือกวิธีการมาก่อน) และเขาต้องกำหนดตารางเฉพาะในการบริหารแบบสอบในการทดลองตามรูปแบบของแบบสอบ ดังนั้น ในโครงการส่วนใหญ่สถานการณ์จึงต้องตัดสินใจจึงมีจำนวนมาก และนี่เป็นเครื่องแสดงความที่ชัดเจนถึงความต้องการข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ๆ ของโครงร่าง โครงการ เป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการสอน และปริมาณของการอภิปรายที่จะมีในความหมายนี้ เพื่อบรรยายว่า เกิดอะไรขึ้นจริงๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่า ทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุผล

3.2 ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง

1. การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการ และบุคลากรในโครงการ หรือในแผนงานเอง
4. การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

นักประเมินกระบวนการควรได้ประชุมพบปะกับผู้ตัดสินใจในโครงการเป็นระยะ แต่ในการประชุมนี้ ผู้อำนวยโครงการอาจจะอภิปรายกับบุคลากรในแผนงานเพื่อชี้ถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง และผลประโยชน์ของกิจกรรมในอนาคต โดยที่ผู้ประเมินจะยังคงเงียบและฟังเป็นส่วนใหญ่ ผู้ประเมินอาจจะจัดเตรียมสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินการที่ผ่านมาให้พร้อมเพื่อช่วยในการจำแนกประเด็นที่จะกระทำต่อไป หลังจากผู้ตัดสินใจเองได้แจกแจงประโยชน์และคำถามแล้ว ผู้ประเมินอาจจะให้ข้อมูลอีกครั้งว่า อะไรอยู่ในประเด็นที่เขามาอยู่ ถึงแม้ว่าจะมีข้อมูลอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ผู้ประเมินก็จะเก็บเอกาไว้จนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสม ระหว่างการประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการ ผู้ตัดสินใจอาจจะกำหนดเงื่อนไขของประเด็นที่ต้องการข้อมูลย้อนกลับและผู้ประเมินให้สารนิเทศตามกรอบที่ให้ไว้นั้น หรือผู้ประเมินอาจจะช่วยผู้วางแผนเองในการกำหนดปัญหาที่ต้องการคำตอบในการประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับครั้งต่อไปซึ่งผู้ประเมินอาจทำได้โดยการวางแผนรวบรวมข้อมูลย่อๆ แทรกในขณะนั้นทันที และชี้แจงให้ผู้ตัดสินทราบว่ามันจะช่วยให้สารนิเทศที่เขาต้องการหรือไม่เช่นนั้น นักประเมินอาจจะทำได้มากกว่านั้นกับผู้วางแผนงานโดยกำหนดปัญหาที่ต้องการคำตอบและข้อมูลทีต้องการเลยก็ได้

ในการรวบรวมสารนิเทศนักประเมินกระบวนการต้องใช้วิธีการทั้งที่มีแบบแผนและไม่มีแบบแผน เช่น การวิเคราะห์ปฏิกิริยา การบันทึกอย่างอิสระภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงานแต่ละวัน การสัมภาษณ์ การจัดอันดับ บันทึกรายวันของเจ้าของโครงการ วิธีการ Semantic Differential บันทึก

การประชุมคณะกรรมการ การปรับปรุงข่ายงานของ PERT และ Suggestion Boxes นอกจากตัวแปรที่สำคัญตามทฤษฎีแล้ว ผู้ประเมินกระบวนการยังอาจจะค้นหาเหตุ หรือกรณีอื่นที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมแต่เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการ ดังนั้น ผู้ประเมินจึงต้องใช้เครื่องใด ๆ เท่าที่จะหาได้ เพื่อสืบสาวไปถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นปัญหาอย่างแท้จริง

3.3 คุณค่าของการประเมินกระบวนการไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่น ๆ เท่านั้น แต่อยู่ที่

1. การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อมและการประเมินปัจจัย คือ ถ้าสามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมาก ผู้จัดการโครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ และถ้าปรากฏความขัดแย้งน้อยก็ต้องมีการประเมินกระบวนการมากขึ้น นั่นคือ ถ้าการกำหนดวัตถุประสงค์และการวางโครงการคลุมเครือ โครงการนั้นอาจจะเป็นหัวข้อของปัญหาและบางครั้งก็เป็นเหตุแห่งความล้มเหลว ซึ่งการประเมินสถาวะแวดล้อมและปัจจัยจะช่วยชี้ให้เห็นและแก้ปัญหาแล้วแต่ต้น พอถึงการทำตามกระบวนการจำเป็นที่จะต้องมีข้อมูลย้อนกลับโดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่า ทำอย่างไรโครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้น ในกรณีเช่นนี้การประเมินกระบนการจึงจำเป็นที่สุด ดังนั้นในกรณีเช่นนี้การประเมินกระบวนการจึงจำเป็นที่สุดที่สามารถกระทำหน้าที่นี้

2. การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มนี้จะกลับกันถ้าโครงร่างของการพัฒนาแผนงาน อาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงร่างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน คือ การประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ จะไม่สามารถตกลงใจได้โดยไม่ทราบว่ากระบวนการนั้นให้ผลอย่างไรบ้าง การตัดสินนอกแบบโครงร่างใหม่ หรือระเบียบปฏิบัติในกระบวนการใหม่ จึงต้องอาศัยสารนิเทศจากการประเมินผลผลิตเข้ามาร่วมด้วย

โดยสรุป ภายใต้การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินการต้องการนิเทศนั้น อาจจะบ่องทุกวันถ้าจำเป็น เฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะแรกๆ ของโครงการ ทั้งนี้ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารนิเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังต้องบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสินสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

อุดม จำรัสพันธ์ และคณะได้สรุป "แนวคิดและรูปแบบการประเมิน ซิพพ์โมเดล ของสตัฟเบิลบีม" ในหนังสือ ชุดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา ดังนี้

สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า "การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ" โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

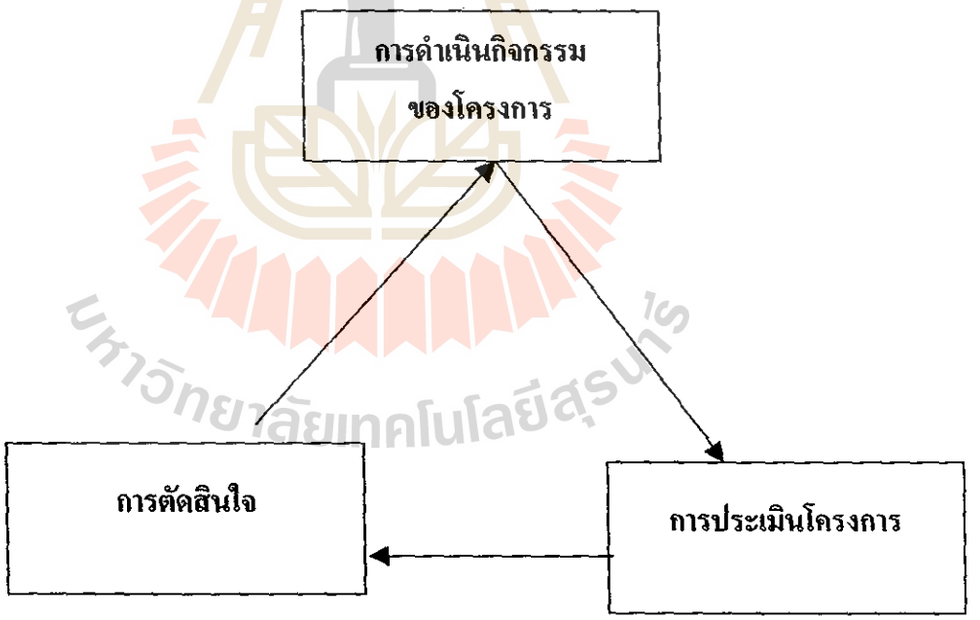

แผนภูมิที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

1. ขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

2. ประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท

การกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่า รูปแบบการประเมินแบบซิฟ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องการดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความของเป้าหมายโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

3. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน

3. ประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำ ไปใช้ในการกำหนดโครงการของแผนงานและขั้นตอนการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้มูลจากการประเมินกระบวนการเพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

5. สตัฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมิที่ 2.5

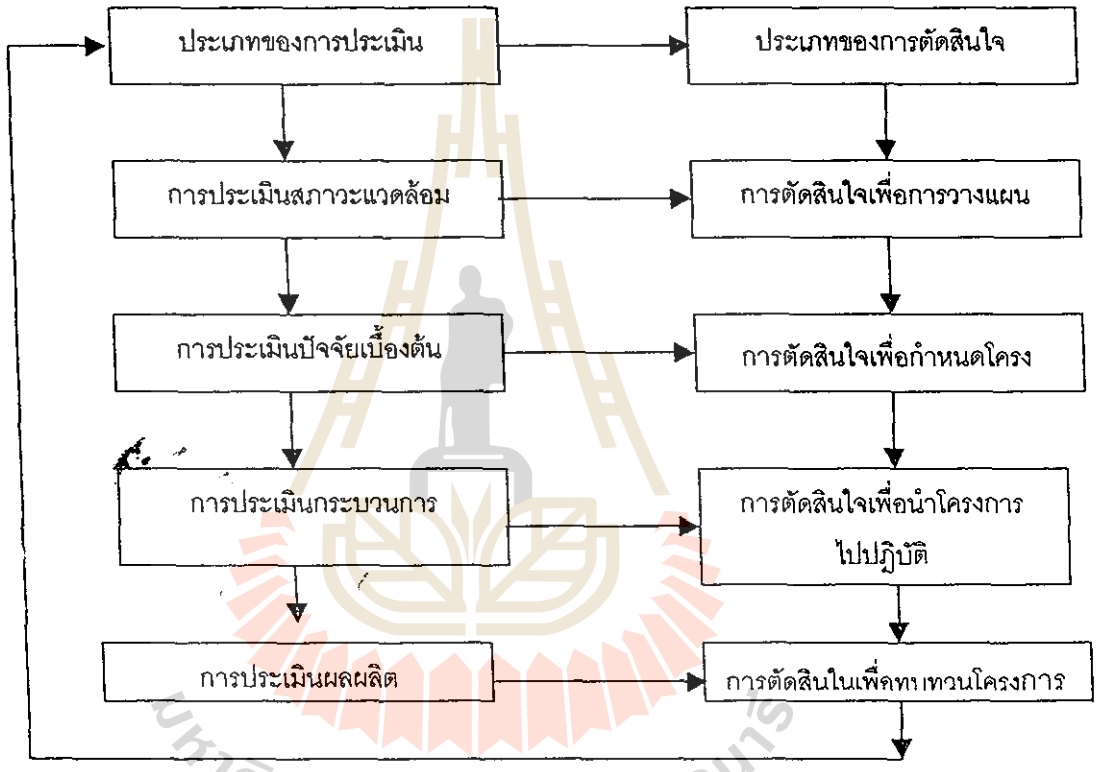

แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการ จัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงินการบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออก

แบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

8.1 วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
3. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูล ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

8.2 เป้าหมาย

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 78,881 กองทุน
2. ให้บัณฑิตได้ยกระดับฐานะการศึกษา และมีศักยภาพด้านการบริหารโครงการ จำนวน 74,881 คน
3. มีรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยกองทุน รวมทั้งสิ้น 74,881 กองทุน

8.3 การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล

1. ดัชนีวัดผลสำเร็จของโครงการ
   1) จำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังคงอยู่
   2) จำนวนบัณฑิตที่ว่างงาน มีรายได้
   3) จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัติบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการโครงการ
   4) จำนวนการรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. กลไกการติดตามประเมินผล

1) มีคณาจารย์ติดตามประเมินผลและส่งเสริมโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะ ๆ จากนักศึกษาที่ได้รับทุนทุก ๆ 15 วัน และ 1 เดือน เพื่อรายงานความก้าวหน้าผลลัพธ์ ปัญหาอุปสรรคของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) มีการประชุมสัมมนา 3 เดือน ของคณะกรรมการส่วนกลาง และ คณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. ผลประโยชน์ของโครงการ

1) บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรม โดยจ่ายเป็นเงินสดในอัตราเดือนละ 6,360 ล้านบาท จำนวนผู้รับทุน 74,881 คน ซึ่งทำให้ในแต่ละเดือนมีเม็ดเงินประมาณ 476 ล้านบาท หมุนเวียนและกระจายไปทั่วประเทศ นอกจากนั้น ยังมีค่าบริหารจัดการ มีการสัมมนาติดตามผลโครงการเป็นระยะ ๆ ทุก 15 วัน 1 เดือน และ 3 เดือน ซึ่งจะทำให้มีการใช้จ่ายเงินนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจการค้า บริการ และภาคประชาชนอันเป็นเศรษฐกิจรากอย่างต่อเนื่องอื่น ๆ อีกมาก

2) ผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียน ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสได้รับการจ้างงานจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือ อบต. และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้

3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8.4 การประเมินโครงการ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

(1) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่

(2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

(3) เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้

(4) เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

2. การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการบูรณาการการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการเข้าด้วยกัน

8.5 การส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป้าหมาย คือ ให้การดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพ ผู้กู้เงินจากกองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การศึกษาวิจัยการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำเป็นต้องมีการกำหนดรูปแบบประเมิน เครื่องมือในการประเมิน กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ดังข้อมูลต่อไปนี้

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมิน

1) หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง หรือที่เรียกกันว่า "Authentic Evaluation"

2) การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

3) การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวแปรชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ ตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้างแล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผลโดยไม่มีการตัดสินค้า แต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง

4) รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับ ซิพพ์โมเดล (CIPP Model : Context – Input – Process - Product) แบบจำลองซิพพ์โมเดล ระบุว่า จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ (ตรงตามแผนภูมิเชิงระบบที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 1 ของสารนิพนธ์นี้)

4.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น คำว่า "บริบท" หมายถึง สภาพแวดล้อมซึ่งอยู่รอบๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น

4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงาน

ต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1) แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

2) แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

3) แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

4) แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

5) แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

7) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนของประชาชน)

8) แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

9) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

10) แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

11) แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

12) แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแบบแม่บทชุมชน)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซิพพ์โมเดล (CIPP Model) ดังกล่าวที่แล้วในบทที่ 1

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.1.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้น จึงไม่ได้แสดงวิธีการโดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้นๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธีอันได้แก่

1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ
2) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

วิธีสังเคราะห์ข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกัน ถ้าพบว่า มีข้อแตกต่างก็ทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มา หรือแหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงมาเรียบเรียงและขัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจน ดังปรากฏในบทที่ 4

3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและตัวบ่งชี้อื่นๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน / ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน / ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปรตาม บร.1 ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง, การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนี้จนต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หรือยืมสิน, การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น / ชุมชนอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.3 ลักษณะบางประการที่ส่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน/ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

1. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indication) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ก็ คือตัวชี้วัดที่กล่าวมาแล้ว ในตอนที่ 3
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
   2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
   2.2 เงิน 1 ล้านบาท
   2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
   2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
   2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

3.1 การคัดเลือกผู้กู้

3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

3.3 การรับชำระหนี้

3.4 การทำบัญชี

3.5 การช่วยหาตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

4.1.1 จำนวนผู้กู้

4.1.2 ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้

4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้

4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้

4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด

4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

2. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวแล้วในตอนที่ 3)

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวแล้วในตอนที่ 3)

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้

1.3.4 หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้

1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้

1.3.6 รายได้ของครอบครัว

1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 เงินที่กู้มาได้

2.2 เงินอื่น ๆ

2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ

2.4 เทคนิควิธีทำงาน

2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1 การทำกิจการถูกวิธี

3.2 การหาตลาดที่ดี

3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี

3.4 การทำบัญชี

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมากจากการได้ศึกษาค้นคว้า

4.2.3 อื่น ๆ (ตามที่นักศึกษาพบเห็น)

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Inpact)

4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้กู้ศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

5. ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่

5.1 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ ในระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ประกอบด้วย

5.1.1 ธุรกิจ เลี้ยงโคนมแบบใหม่

5.1.2 การตลาดใหม่กับอาชีพเลี้ยงโคนม

5.1.3 การลงทุนรูปแบบใหม่

5.2 บ้านอ่างหินมีวิธีการ ใหม่ คือ วิธีการเลี้ยงโคนม ซึ่งกำหนดชี้วัดดังนั้น

5.2.1 วิธีการเลี้ยงโคนมแบบใหม่

5.2.2 การลงทุนเลี้ยงโคนมแบบใหม่

5.2.3 การตลาดและรายได้

6. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธี และตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีการดำเนินการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้ที่ทำกิจการเกี่ยวกับการให้คิดกระบวนการวิธีทำงานที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ

บ้านอ่างหินประกอบด้วยผู้กู้ จำนวน 32 ราย ซึ่งกู้เลี้ยงโคนม จำนวน 32 ราย โดยแบ่งเป็นขยายกิจการเลี้ยงโคนม จำนวน 25 ราย และเริ่มกิจการเลี้ยงโคนมรุ่น 7 ราย ซึ่งต่อไปนี้เป็นการกำหนดตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษาของผู้กู้ที่กู้เงินเพื่อขยายกิจการเลี้ยงโคนม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี กำหนดตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 เงินทุน

1.2 ที่ดิน

1.3 แรงงาน

1.4 พันธ์โคนม

1.5 การจัดการ

2. การมีกระบวนการที่ดี กำหนดตัวชี้วัด ดังนี้

2.1 การบริหารการฟาร์มที่ถูกหลักวิชาการ

2.2 การบันทึกข้อมูลฟาร์ม และบัญชีด้านการเงิน

2.3 การรักษาคุณภาพน้ำนมดิบ

2.4 การปรับปรุงพันธุ์โคนมที่ดี

2.5 การประเมินผลการประกอบกิจการ

2.6 การตลาด

2.7 การจัดการด้านอาหารข้นและอาหารหยาบ

3. การได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ

3.1 ปริมาณน้ำนมดิบ

3.2 รายได้

3.3 จำนวนโคนมที่เพิ่มขึ้น

7. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์

ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์ ฉบับนี้ได้แก่

1. ผู้กู้บางคนให้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง
2. ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลน้อย
3. หลักฐานการเงินไม่มี
4. แบบสำรวจการเก็บข้อมูลตามแบบ บร. ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบและยากต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

8. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าของตัวแปร

ต่อไปนี้เป็นรายการตัวแปรที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการของการทำสารนิพนธ์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ของเล่มสารนิพนธ์นี้ บรรดาตัวแปรที่ปรากฏในตอนนี้ ส่วนใหญ่ได้มาจากการนำเอาตัวแปรของตอนที่ 3 ถึงตอนที่ 8 มาแจกแจงและเรียบเรียงใหม่ และจะมีตัวแปรใหม่ ๆ บางตัวเพิ่มขึ้น เพื่อตอบคำถามที่เพิ่มขึ้นของตอนที่ 9 พร้อมกันนี้จึง แสดงลักษณะของค่าของตัวแปร เพื่อความสะดวกแก่การเก็บข้อมูลและเขียนสรุปผล

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใดอันได้แก่

1.1 การเดินกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	- มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วกี่กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ - อื่นๆ ใน บร.3
3. ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	- มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้ - อื่นๆ ใน บร.3
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	- มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้ - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	- มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน - อื่นๆ ในรายงาน บร.2 (ข้อ 1-12)
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	- จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	- มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	- มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการ	- มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับเงินฝาก - มีการระดุมทุนเงินฝาก
4. การตัดสินเงินกู้	- มีระเบียบการกู้และขอทุน - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์	- จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5. มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ - อื่น ๆ ในแบบ บร. 1 (ข้อ 5.6)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

หมายเหตุ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายรวมถึงศักยภาพและแนวโนมที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นทาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุน หรือผู้ปองร้ายหรือภัยจากธรรมชาติที่อาจจะมีมาในอนาคต

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การกระตุ้นให้ภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาลจัดการ - สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้	- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเท่าใด	- สภาพของป่า - สภาพของดิน - สภาพของหนองน้ำ - จำนวนของประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน - ไฟฟ้า - ประปา
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่าง ๆ	
2.1 ทุนด้านการเงิน	- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และจำนวนเงิน
2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ	- จำนวนและลักษณะประชากร - การประกอบอาชีพ - สภาพของที่ดิน - อื่น ๆ ในรายงาน บร. 1 (ข้อ 3.1, 3.2, 4)
2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี	- จำนวนวัด/มัสยิด/โบสถ์ - การใช้ภาษพื้นบ้าน - มีโบราณสถาน – โบราณวัตถุ - อื่น ๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ 5) - อื่น ๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ 5.7)
2.4 ทุนทางปัญญา	- จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน - จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ - จำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ - จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้

3.1 การเกษตร	- ในแบบ บร.4 ข้อ 5
3.2 ค้าขาย	- จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน
3.3 การบริการในชุมชน	
3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน	
3.5 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ	
3.6 กิจการอื่น ๆ	

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน 1.1 – 1.5 ข้างต้น

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีจำนวนมากน้อยเพียงใด
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน	- จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน
4. อื่น ๆ (ตามที่นักศึกษาพบเอง)	

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้กู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินเงินกู้
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- จำนวนผู้กู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน
4. อื่น ๆ (ที่นักศึกษาพบเอง)	

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน - อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1 (ข้อ 6.3)
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต - มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน	- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ - มีการจำหน่ายหนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบลที่เชื่อมกับตำบลอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน 1. มีความสามัคคี 2. มีความซื่อสัตย์ 3. ยกย่องคนทำดี 4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม 6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ 7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น 8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร 9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก 10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	- ลักษณะของค่าบนตัวแปรใน บร.2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบ

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	- สรุปประเด็นต่างๆ ตามทัศนะของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่นักศึกษา รับผิดชอบตามแบบรายงาน บร.7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในช่วง 40 ปี ที่ผ่านมานั้น ตั้งอยู่บนหลักทฤษฎีการสร้างความทันสมัย (Modernization) ที่นำเสนอจากประเทศตะวันตก และใช้ตัวแบบการพัฒนาของประเทศตะวันตกเป็นแม่แบบในการดำเนินการ เริ่มจากการสร้างภาวะทันสมัยให้แก่ประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรม และโลกาภิวัฒน์ การสถาปนาระบบโครงสร้างความสัมพันธ์แบบเมืองแม่และเมืองบริวาร การเกิดโครงสร้างแบบอำนาจนิยม การเกิดการพึ่งพาทางเทคโนโลยี เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาระหว่างเมืองกับชนบท ระหว่างเกษตรกับอุตสาหกรรม ระหว่างคนรวยกับคนจน เกิดการนิยมตะวันตก ทำให้คนไทยลืมคุณค่าของวัฒนธรรมไทย เกิดการพังทลายของสิ่งแวดล้อม เกิดการพังทลายของเกษตรกรรม และชุมชนในชนบท เกิดปัญหาความยากจน เกิดปัญหาสุขภาพและอนามัย

จากปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมที่ล้มเหลว ทำให้รัฐบาลชุด พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร์ กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ดังนี้

1.1.1 เกิดจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจฟองสบู่แตก มีผู้ตกงานจำนวนประมาณ 2 ล้านคน เกิดปัญหา NPL ภาวะหนี้สิน 2.8 ล้านล้านบาท การลอยตัวของค่าเงินบาท ประเทศต้องกู้เงินจาก IMF ซึ่งส่งผลต่อความยากจนของประเทศเป็นอย่างยิ่ง รัฐบาลจึงมีแนวทางแก้ไขปัญหาโดยเริ่มจากการเกิดกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) , การพักหนี้เกษตรกร , โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ , โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ 58,000 ล้านบาท ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจโดยภาพรวมดีขึ้นตามลำดับ

1.1.2 นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMES) จากภาวะความล้มเหลวของผู้ประกอบการ SMES ในช่วงภาวะวิกฤติเศรษฐกิจไทย ทำให้ภาครัฐและเอกชน ให้ความสำคัญต่อธุรกิจ SMES มากขึ้น โดยมีการกำหนดนโยบายคือ การให้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมให้เงินกู้แก่ผู้ประกอบการ และกระตุ้นภาคการเงิน คือ ธนาคารพาณิชย์ ปล่อยสินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรมขนาดกลาง และย่อมมากขึ้น ตลอดจนมีโครงการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการธุรกิจขนาดย่อมให้แก่ผู้ประกอบการ และโครงการธุรกิจห้องแถว ซึ่งดำเนินการโดยธนาคารออมสิน

1.1.3 จากภาวะการขาดดุลทางการค้าของประเทศ ทำให้รัฐบาลมีนโยบายแก้ปัญหา โดย กรมส่งเสริมการส่งออก มีโครงการให้เงินกู้แก่ผู้ส่งออกสินค้า และพัฒนามาตรฐานสินค้าส่งออก เพื่อการแข่งขันกับสินค้าประเทศอื่นทั่วโลก

1.1.4 ปัญหาสภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน การพัฒนาในอดีต ขาดการวางแผนผังการพัฒนาจากภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตร ส่งผลให้เกิดปัญหามลภาวะต่อภาคเกษตรเป็นอย่างมาก รัฐจึงมีการกำหนดนโยบายการจัดโซนการเกษตรและโซนอุตสาหกรรม และกำหนดนโยบายป่าชุมชน

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน หลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ปัญหาความเดือดร้อนการเป็นหนี้สินของประชาชนมีค่อนข้างสูง ทำให้เกิดหนี้ ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) จำนวนมาก ทำให้รัฐบาลต้องเข้ามาแก้ปัญหา โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์มีการปรับโครงสร้างหนี้ และตั้งกองทุนฟื้นฟูเพื่อรับบริหารหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จากสถาบันการเงิน ทำให้เกิดการคล่องตัวด้านการเงินมากขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีนโยบายเชิงรุก คือ โครงการพักชำระหนี้เกษตรกรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และโครงการฟื้นฟูชีวิตเกษตรกร โดยเน้นให้ความรู้ด้านการประกอบกิจการ , โครงการธนาคารประชาชน และกองทุนหมู่บ้านตามลำดับ

1.1.6 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท ความอ่อนแอในชนบท เกิดจากนโยบายหลักของรัฐบาล ที่มองข้ามด้านความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของท้องถิ่นชนบท คือ การกำหนดนโยบายการให้หรือแจกในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการแจกปุ๋ย แจกเมล็ดพันธุ์พืชและสัตว์ แจกข้าวสารอาหารแห้ง ฯลฯ ซึ่งโครงการเหล่านี้ล้วนแต่เป็นโครงการที่บั่นทอนความเข้มแข็งของชุมชนทั้งสิ้น

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าต่างประเทศ ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมของต่างประเทศ ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤตด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้เกิดความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท ซึ่งมีการนำเทคโนโลยี นำวิถีชีวิตแบบใหม่มาใช้ให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม เช่น มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น เกิดความสามัคคีน้อยลง และการใช้สินค้าต่างประเทศซึ่งมีราคาแพง ส่งผลให้ประเทศเสียดุลการค้า ทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยภาพรวมของประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านอ่างหิน

บ้านอ่างหินเป็นคุ้มหนึ่งของหมู่บ้านหัวป้าง หมู่ที่ 12 ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ต่อมาได้แยกตัวเป็นหมู่บ้านอ่างหิน หมู่ที่ 12 เมื่อ พ.ศ.2534 โดยมีผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือ นายบุญสม ไชยภูมิ จนถึงปัจจุบัน

การเริ่มตั้งถิ่นฐานของชาวบ้าน เริ่มจากคนกลุ่มแรกที่อพยพมาจากตำบลตาลเดี่ยว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี เมื่อ พ.ศ.2593 เริ่มจากการถางป่าดงดิบเพื่อทำไร่ข้าวโพดประมาณ 5 หลังคาเรือน จากนั้นก็มีการอพยพของประชากรจากหลายพื้นที่เข้ามาจับจองที่ดินเพื่อทำไร่ข้าวโพด และถั่วเหลืองทำให้ประชากรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 40 หลังคาเรือน ในปี พ.ศ. 2525 จากนั้นที่ดินมีราคาแพงขึ้น ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ขายที่ดินให้กับนายทุน และประชาชนจากท้องถิ่นอื่น โดยเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม ทำรีสอร์ท สวนผลไม้ ทำให้จำนวนหลังคาเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 102 หลังคาเรือนในปัจจุบัน

1.2.2 สภาพภูมิประเทศ

พื้นที่ทั่วไปของหมู่บ้านอ่างหิน เป็นที่ราบเอียงสลับภูเขาเป็นแนว ซึ่งเป็นเขตสวนป่ากลางดง สภาพดินบ้านอ่างหินเป็นดินชุด " ดงยางเอน " เมื่อก่อนสภาพป่ายังคงอุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้หนาแน่น ลักษณะเป็นป่าผสมผลัดใบ แต่ปัจจุบันได้มีการโค่นถางโดยใช้เป็นที่ทำกิน ดินชุดดงยางเอนมีความเหมาะสมในการปลูกพืชไร่ และเลี้ยงสัตว์

(1) แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านอ่างหินประกอบด้วย คลอง 2 แห่ง ซึ่งไหลจากทิศตะวันออกผ่านหมู่บ้านลงสู่ทิศตะวันตก ซึ่งคลองทั้ง 2 แห่ง จะมีคลองที่มีน้ำตลอดปีเพียงคลองเดียว , บ่อน้ำบาดาลได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน คือ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดนครธน ในการขุดเจาะมีทั้งหมด 3 บ่อ และมีฝายกั้นน้ำ 1 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนแหล่งน้ำ และการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้ น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อบาดาล	3	2	1
คลอง	1	-	1
ห้วย	1	1	-
ฝายกันน้ำ	1	1	-

(2) ป่าไม้

ป่าไม้บ้านอ่างหิน ประกอบด้วยป่า 2 ส่วน คือ ป่าที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ภูเขาที่ไม่สามารถทำกินได้ เป็นป่าแบบผสมผสาน ส่วนที่ 2 คือ สวนป่า เป็นป่าที่กรมป่าไม้ปลูกขึ้น ซึ่งประกอบด้วย ไม้สักและกระถินยักษ์ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนพื้นที่ป่าจำแนกตามลักษณะป่า

ลักษณะป่า	จำนวนพื้นที่
ป่าภูเขา	550
สวนป่า	600

1.2.3 ขนาดและที่ตั้งของหมู่บ้านอ่างหิน

บ้านอ่างหินมีพื้นที่ทั้งหมด 2,482 ไร่ แบ่งเป็นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย 1,380 ไร่ พื้นที่ป่า 1,100 ไร่ พื้นที่สาธารณะประโยชน์ 2 ไร่ และมีที่ตั้งดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อ บ้านคลองไทร ตำบลหนองย่างเสือ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ทิศใต้ ติดต่อ บ้านหัวโกรก หมู่ที่ 7 ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดต่อ สวนป่ากลางดง

ทิศตะวันตก ติดต่อ บ้านหัวป้าง หมู่ที่ 2 ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา

1.2.4 ประชากร

หมู่บ้านอ่างหิน มีครัวเรือน 110 ครัวเรือน มีบ้าน 91 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 312 คน เพศชาย 154 คน เพศหญิง 158 คน ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของประชากร จำแนกตามลักษณะประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. ประชากรที่มีทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในพื้นที่	94 ครัวเรือน	86
2. ประชากรที่มีทะเบียนบ้านและไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่	8 ครัวเรือน	7
3. ประชากรที่ไม่มีทะเบียนบ้าน แต่อาศัยอยู่ในพื้นที่	8 ครัวเรือน	7
4. เพศ		
- ชาย	154 คน	49
- หญิง	158 คน	51
5. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	10 คน	6
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	21 คน	7
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	45 คน	14
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	36 คน	12
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	34 คน	11
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	63 คน	20
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	60 คน	19
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	34 คน	11

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.2.5 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

พื้นที่ทำกินด้านการเกษตร มีพื้นที่ทั้งหมด 1,380 ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ทำสวน 460 ไร่ ทำไร่ 515 ไร่ และเลี้ยงสัตว์ 405 ไร่ ประชากรมีรายได้รวมทั้งหมู่บ้าน จำนวน 16,984,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 พื้นที่ประกอบอาชีพ รายได้จากการประกอบอาชีพในชุมชน

อาชีพ	จำนวนครัวเรือน	พื้นที่ (ไร่)	รายได้ (บาท/ปี)
1. เลี้ยงโคนม	27	367	13,646,000
2. ปลูกข้าวโพด	32	403	800,000
3. สวนมะม่วง	4	166	600,000
4. สวนมะขามหวาน	2	90	240,000
5. สวนองุ่น	1	22	250,000
6. ไร่อ้อย	3	112	230,000
7. สวนน้อยหน่า	6	182	480,000
8. โคเนื้อ	1	28	155,000
9. ไก่พื้นเมือง	85	10	85,000
10. ค้าขาย	3	1	28,000
11. รับจ้าง	16	-	470,000
12. รับราชการ	-	-	-
		รวมรายได้ทั้งหมด	**16,984,000**

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ตารางที่ 5 รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว

รายได้ (บาท)	จำนวนครอบครัว
1,000 - 5,000	-
5,001 - 10,000	2
10,001 - 20,000	-
20,001 - 30,000	15
30,001 - 50,000	11
50,001 - 100,000	28
100,000 ขึ้นไป	46

1.2.6 ด้านการศึกษา

บ้านอ่างหินไม่มีโรงเรียนทุกระดับในพื้นที่ ดังนั้นประชากรในหมู่บ้านจะไปเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมีประชากรในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้าน จำนวน 66 คน ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนประชากรที่ไปศึกษานอกหมู่บ้าน

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)
ประถมศึกษา	43
มัธยมศึกษาตอนต้น	7
มัธยมศึกษาตอนปลาย	4
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	2
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	1
ปริญญาตรี	2
ศึกษาผู้ใหญ่	7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.2.7 ด้านสาธารณสุข

บ้านอ่างหินเป็นชุมชนชนบท ซึ่งมีภาครัฐและภาคเอกชนให้การส่งเสริมด้านสาธารณสุข ทำให้ประชาชนมีส้วมที่ถูกสุขาภิบาล และมีภาชนะเก็บน้ำฝน และได้รับการส่งเสริมด้านอื่น ๆ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการสำรวจจำนวนครัวเรือนตามเกณฑ์ชี้วัดด้านสาธารณสุข

เกณฑ์ชี้วัด	ผ่านเกณฑ์ชี้วัด	ไม่ผ่านเกณฑ์ชี้วัด
1. ส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาล	100 ครัวเรือน	2
2. ภาชนะเก็บน้ำฝน	102 ครัวเรือน	-
3. เด็กได้รับวัคซีนครบ	40 คน	-
4. ได้รับโภชนาการอาหารครบ 5 หมู่	102 ครัวเรือน	-
5. มีการจัดบริเวณบ้านถูกสุขอนามัย	101 ครัวเรือน	1 ครัวเรือน
6. มีการป้องกันโรคติดต่อ	96 ครัวเรือน	6 ครัวเรือน
7. มีการตรวจโรคประจำปี	12 ครัวเรือน	90 ครัวเรือน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านอ่างหินโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วย A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นโครงการเร่งด่วน ซึ่งสมาชิกกองทุนมีความคิดเห็น

1. ขั้นตอนการจัดตั้งกองทุน กำหนดขั้นตอน และระเบียบวิธีการจัดตั้งมากเกินไป เช่น การประชุมชาวบ้าน เอกสารประกอบการจัดตั้งกองทุน

2. ข้อจำกัดในการจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนมีข้อจำกัดในการจัดทำระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ไม่เป็นไปตามความต้องการของชุมชน เช่น การกำหนดวิธีการคัดเลือกกรรมการ , การกำหนดวงเงินกู้ , การกำหนดการจัดทำบัญชี และรูปแบบการทำบัญชี

3 . ระบบข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้เกี่ยวกับกองทุน เนื่องจากเป็นโครงการเร่งด่วน ทำให้สมาชิกในชุมชนมีความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินการจัดตั้งกองทุนน้อย และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจต่อชุมชนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) เงิน 1 ล้านบาทสมาชิกในชุมชนบ้านอ่างหินมีทัศนคติต่อเงิน1 ล้านบาท

1. เข้าใจว่าเป็นเงินจากรัฐบาลและเป็นโครงการของพรรคไทยรักไทย โดยให้กับหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้ประชาชนกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ

2. เงินจำนวน 1 ล้านบาท รัฐบาลให้กับหมู่บ้าน หรือให้หมู่บ้านกู้ยืม

3. ปริมาณเงินน้อยเกินไป เนื่องจากชุมชนบ้านอ่างหิน สมาชิกที่กู้ยืมเงินจากกองทุนทั้งหมด นำเงินไปลงทุนเลี้ยงโคนม ซึ่งอาชีพเลี้ยงโคนมต้องใช้เงินลงทุนสูง

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

กรรมการกองทุนหมู่บ้านถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการจัดการของกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน

1. ความรู้ของกรรมการกองทุน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ต่างกันคือ ตั้งแต่ ป.4 จนถึงปริญญาตรี ทำให้มีแนวความคิดแตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งด้านความคิด และมีกรรมการลาออกก่อนกำหนดเวลา จำนวน 7 คน

2. คุณสมบัติของกรรมการกองทุน เนื่องจากมีข้อกำหนดด้านคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในระเบียบว่าด้วยการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทำให้กรรมการที่ได้รับเลือกตั้งขาดคุณสมบัติ ส่งผลต่อการบริหารกองทุน

3.ความเชื่อถือของชาวบ้านที่มีต่อคณะกรรมการ ประชาชนขาดความศรัทธากรรมการกองทุนทำให้ขาดความร่วมมือในกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้าน

4.ความรับผิดชอบของกรรมการกรรมการขาดความรับผิดชอบในบทบาท หน้าที่ของกรรมการแต่ละตำแหน่ง ทำให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ

5.วิธีการบริหารงานของกรรมการกรรมการกองทุนใช้วิธีการบริหารงานแบบพื้นบ้านมากเกินไป ทำให้ขาดระบบและระเบียบกาบริหารกองทุนอย่างเป็นรูปแบบ

6. ความสามารถในการบริหารงาน กรรมการบางคนขาดเทคนิค วิธีการบริหาร ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารกองทุน

4) สมาชิกกองทุนและผู้ขอกู้

1. โครงการที่เสนอกู้สมาชิกที่ขอกู้ เสนอกู้เงินในโครงการเลี้ยงโคนม 100 % เนื่องจากกลุ่มอาชีพอื่นไม่แน่ใจศักยภาพตนเองในการชำระหนี้ต่อกองทุน

2. ยอดเงินที่ขอกู้ สมาชิกขาดความเข้าใจเกี่ยวกับ ยอดเงินที่ถูกกำหนดโดยระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ เนื่องจากการเลี้ยงโคนมต้องลงทุนสูง ดังนั้นเงินกู้จากกองทุนจึงไม่เพียงพอต่อการเริ่มกิจการเลี้ยงโคนม

3. คุณสมบัติของสมาชิก และผู้ขอกู้ คุณสมบัติของสมาชิก และผู้ขอกู้มีข้อจำกัด เช่น ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ,ต้องประกอบอาชีพในหมู่บ้าน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

5) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

1. ศักยภาพในการชำระคืน บ้านอ่างหิน ถือว่าผู้กู้มีศักยภาพในการชำระคืนสูง เพราะสมาชิกที่กู้เป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ค่อนข้างดี

2. ขั้นตอนการชำระคืน สมาชิกที่กู้ ไม่เข้าใจขั้นตอนการชำระคืนเงินกู้ เพราะหน่วยงานที่รับผิดชอบ ขาดการให้ความเข้าใจในขั้นตอนที่ถูกต้อง

6) นักศึกษา บัณฑิต

สมาชิกชุมชนบ้านอ่างหิน มีทัศนคติต่อบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

1. บทบาทหน้าที่ของนักศึกษาบัณฑิต รัฐบาลกำหนดบทบาทหน้าที่ของนักศึกษา เน้นด้านการศึกษาของบัณฑิตเกินไป ควรเน้นให้บัณฑิตปฏิบัติงานในพื้นที่ และมีอำนาจการตัดสินใจมากกว่าปัจจุบัน

2.ประโยชน์ที่ได้จากนักศึกษาบัณฑิตได้รับในด้านการแนะนำวิธีการปฏิบัติ แต่นักศึกษาขาดบทบาทในด้านการร่วมปฏิบัติกับกองทุนจริง ดังนั้นควรให้อำนาจบัณฑิตในการปฏิบัติ และการตัดสินใจ รวมถึงการตรวจสอบกองทุนหมู่บ้าน

3. การจ้างนักศึกษาบัณฑิตในอนาคต ควรเน้นการปฏิบัติจริงในพื้นที่ ไม่ควรเน้นด้านการศึกษาของบัณฑิต เพราะจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านมากกว่าปัจจุบัน

2.1.2 ผลการประเมินการกระบวนการของหน่วย A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน

จุดเด่น

(1) คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามโครงการที่สมาชิกเสนอโดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ สามารถดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ , สามารถมีรายได้ที่ดี , มีศักยภาพในการชำระหนี้ได้ในอนาคต

(2) คณะกรรมการมีการประชุมและมีการแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาผู้กู้แต่ละรายก่อนลงมติอนุมัติเงินกู้

จุดด้อย

(1) กรรมการขาดความเข้าใจขั้นตอนการอนุมัติเงินที่มากกว่า 20,000 บาท ทำให้การอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิกได้เพียง 20,000 บาท ทำให้มีเงินคงเหลือเป็นจำนวน 460,000 บาท

(2) ผู้กู้ส่วนใหญ่จะมีอาชีพที่มีรายได้ที่มั่นคงอยู่แล้วซึ่งเงินกู้ที่ได้รับจากกองทุนจะไม่ส่งผลให้เกิดการลงทุนในกิจกรรมหลักของอาชีพ

2) กระบวนการจัดทำบัญชี กองทุนหมู่บ้านอ่างหินขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการบันทึกบัญชี ทำให้ปัจจุบันมีการบันทึกข้อมูลกองทุนที่สามารถจัดทำได้ คือ ทะเบียนสมาชิก , ทะเบียนผู้กู้ , ทะเบียนเงินฝากสัจจะและขาดการบันทึกบัญชี คือทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว,สมุดบัญชีรายรับกองทุน,บัญชีรายจ่ายกองทุน

3) การแนะนำส่งเสริมวิธีการประกอบอาชีพ

(1) มีการจัดเวทีและเปลี่ยนประสบการณ์ด้านเทคนิคการเลี้ยงโคนม , การจัดการเงินทุน

(2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในตำบลพญาเย็น จัดให้มีการฝึกอบรมการเลี้ยงโครุ่น แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน

(3) พื้นที่บ้านอ่างหินอยู่ในเขตการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมขององค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) ซึ่งมีการส่งเสริมและให้ความรู้ด้านการประกองอาชีพเลี้ยงโคนมแก่ผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่บ้านอ่างหิน

(4) การชำระหนี้ กองทุนหมู่บ้านอ่างหินกำหนดระยะเวลาการกู้ยืม 1 ปี แต่สมาชิกกู้เงินไปประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมทั้งหมด ซึ่งรายได้ของอาชีพเลี้ยงโคนมจะเป็นรายเดือนซึ่งไม่สอดคล้องกับกาชำระหนี้เป็นรายปี

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1) ผลโดยตรง

(1) จำนวนผู้ขอกู้ ทั้งหมด 29 คน ซึ่งแบ่งเป็น

- ผู้เสนอโครงการขยายกิจการเลี้ยงโคนมจำนวน 25 คน ซึ่งกลุ่มนี้ถือว่ามีอาชีพมั่นคงอยู่ก่อนแล้ว

- ผู้เสนอโครงการเริ่มกิจการการเลี้ยงโครุ่น จำนวน 9 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ขาดประสบการณ์ด้านการเลี้ยงโคนมจำเป็นต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับอาชีพการเลี้ยงโคนมกับกลุ่มผู้มีประสบการณ์

(2) ยอดเงินให้กู้ กรรมการกองทุนหมู่บ้านอ่างหินมีมติอนุมัติเงินกู้รายละ 20,000 บาท เท่ากันทุกคน ซึ่งสามารถเป็นเงินทุนในการปรับปรุงกิจการได้บางส่วนแต่ไม่สามารถนำไปลงทุนในกิจกรรมหลักได้ และไม่เป็นไปตามความต้องการของสมาชิก

2) ผลกระทบโดยตรง

(1) จำนวนผู้กู้ทั้งหมด 27 คน แบ่งเป็น

- ขยายกิจการเลี้ยงโคนม 20 คนซึ่งบุคคลกลุ่มนี้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งถือว่ามีศักยภาพในการชำระหนี้สูง แต่ประโยชน์จากเงินกองทุนจะไม่ส่งผลให้เกิดการลงทุนในกิจกรรมหลักที่มีผลให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น แต่จะเป็นการลงทุนปรับปรุงกิจการเช่น สร้างคอกพัก, สร้างคอกรีดนม, ซื้อเครื่องรีดนม

- เริ่มกิจการเลี้ยงโครุ่น จำนวน 7 คน การเลี้ยงโครุ่นเป็นการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมวิธีใหม่คือซื้อโครุ่นมาเลี้ยงครบระยะเวลา 1 ปี ก็ขายและได้กำไรจากผลต่างจากเงินลงทุนและรายได้จากการขายโคนม (ดังแสดงในข้อ 3 ผลการทดลองวิธีการใหม่)

(2) รายได้และเงินทุนสมทบของกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน

- จำนวนเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมด	540,000 บาท
- อัตราดอกเบี้ยร้อยละ	12 บาท/ปี
รายได้ทั้งหมดของกองทุน	64,800 บาท/ปี
- กำหนดเงินทุนสมทบร้อยละ	50 บาท
เงินทุนสมทบทั้งสิ้น	32,400 บาท

3) ผลกระทบโดยอ้อม

จุดเด่น

(1) เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มผู้เลี้ยง โคนมบ้านอ่างหินมากขึ้น

(2) เกิดกองทุนของหมู่บ้านที่มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพของชาวบ้าน และมีการจัดการบริหารเงินทุนด้วยตนเอง

(3) เกิดความสามัคคี มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ด้านการพัฒนาและอาชีพ

(4) สมาชิกในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นและยอมรับกฎระเบียบที่ร่วมกันกำหนด

จุดด้อย

(1) เงินที่สมาชิกผู้กู้ได้รับน้อยเกินไปส่งผลให้การลงทุนไม่เป็นไปตามความต้องการของสมาชิก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วย B คือ หน่วยการระบบดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

1) ความรู้และประสบการณ์ของผู้กู้และครอบครัว

จุดเด่น ผู้กู้ที่มีเพื่อขยายกิจการจะเป็นผู้กู้ที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม ซึ่งผู้กู้กลุ่มนี้จะมีความสามารถในการดำเนินกิจการ และมีศักยภาพในการชำระหนี้สูง

จุดด้อย ผู้กู้ที่มีเงินเริ่มกิจการเลี้ยงโคนมรุ่น ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม และยังไม่มีรายได้ที่มั่นคงดังนั้นจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและเรียนรู้การเลี้ยงโคนมจากกลุ่มผู้กู้ที่เลี้ยง,โคนมอยู่แล้ว

2) ทรัพย์สินของผู้กู้ ผู้กู้ส่วนใหญ่จะมีทรัพย์สินที่เป็นที่ดิน ส.ป.ก. 4-02 , ภข.ท.5 และมีทรัพย์สินที่เป็นโคนม

3) หนี้สินธนาคาร และกองทุนอื่น ผู้กู้เงินกองทุนบ้านอ่างหินจะมีหนี้สินจากส่วนอื่นคือ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดนครธนที่ให้เงินกู้เลี้ยงโคนม, หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.), หนี้โครงการแก้ไขความยากจน (กขคจ.) ซึ่งผู้กู้เงินเหล่านี้จะมีการหมุนเวียนเงินชำระหนี้

4) หนี้สินนอกระบบ ผู้กู้เงินบ้านอ่างหินถือว่ามีการกู้ยืมเงินนอกระบบหรือจากนายทุนน้อยมาก

5) อาชีพหลักของผู้กู้ ผู้กู้เงินบ้านอ่างหินมีอาชีพหลักคืออาชีพเลี้ยงโคนม การกู้เงินจากกองทุนส่วนใหญ่จะเป็นเงินทุนในการปรับปรุงพัฒนากิจการ

6) รายได้ของครอบครัว ผู้กู้ส่วนใหญ่จะเป็นรายได้จากการเลี้ยงโคนมซึ่งเป็นรายได้ที่สูง ซึ่งเกิดผลดีต่อการชำระหนี้ในอนาคต

7) ความซื่อสัตย์ของผู้กู้ ผู้กู้ส่วนใหญ่จะมีความซื่อสัตย์โดยนำเงินกู้ไปดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่เสนอกู้

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

1) จำนวนเงินกู้ที่กู้มา กองทุนหมู่บ้านอ่างหินอนุมัติเงินกู้รายละ 20,000 บาท เท่ากันทุกราย

จุดเด่น จำนวนเงินที่ได้จะเป็นเงินปรับปรุงกิจการและเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ

จุดด้อย จำนวนเงินน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการลงทุนในกิจการเลี้ยงโคนมเพราะโครีดนมปัจจุบันเฉลี่ยตัวละ 40,000 บาท

2) สถานที่และวัตถุดิบ พื้นที่บ้านอ่างหินถือว่ามีศักยภาพในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมสูง เพราะอยู่ในพื้นที่ส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ซึ่งจะมีปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ เช่น ด้านวิชาการ , แหล่งอาหารข้นและอาหารหยาบ, และมีตลาดรับซื้อน้ำนมดิบที่แน่นอน

3) เทคนิคและวิธีการประกอบอาชีพ

จุดเด่น ผู้กู้ที่กู้เพื่อปรับปรุงและขยายกิจการจะประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมอยู่แล้ว ซึ่งผู้กู้กลุ่มนี้จะมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพสูง

จุดด้อย ผู้กู้ที่กู้เริ่มกิจการเลี้ยงโครุ่น จะขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม จะต้องมีการเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์

4) แรงงานของครอบครัว ผู้กู้เงินกองทุนบ้านอ่างหินส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวใหญ่ มีสมาชิกที่สามารถใช้แรงงานในการประกอบอาชีพอย่างเพียงพอ

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการหน่วยระบบ B

1) การดำเนินกิจการของผู้กู้ กองทุนหมู่บ้านอ่างหินสามารถแบ่งผู้กู้ออกได้ 2 กลุ่มคือ

(1) กลุ่มผู้กู้เงินขยายกิจการจะประกอบกิจการตามหลักวิชาการการเลี้ยงโคนมรายได้จะได้จากการขยายน้ำนมดิบ

(2) กลุ่มผู้กู้เริ่มกิจการเลี้ยงโครุ่นจะเปิดการประกอบกิจการวิธีใหม่ ซึ่งรายได้จะได้จากการขยายโคนมเมื่อเลี้ยงครบ 1 ปี (ดังรายละเอียดในข้อที่ 3 ผลการทดลองวิธีใหม่)

2) ด้านการตลาดผู้กู้เงินกองทุนบ้านอ่างหินแบ่งการตลาดได้ 2 ส่วน

(1) ผู้กู้ที่มีผลผลิตเป็นน้ำนมดิบจะมีตลาดครองรับน้ำนมดิบที่แน่นอน คือ สหกรณ์โคนมไทย – เดนมาร์ค (มิตรภาพ) ,สหกรณ์โคนมมวกเหล็กจำกัด

(2) ผู้กู้ที่มีผลผลิตเป็นน้ำนมจะขายโคนมที่พร้อมจะรีดนมให้กับผู้เลี้ยงโคนมที่เลี้ยงโคนมเพื่อรีดน้ำนมดิบขาย

3) ด้านวัตถุดิบ กลุ่มผู้กู้เงินบ้านอ่างหินอยู่ในพื้นที่ที่มีแหล่งวัตถุดิบที่ดี คือ มีแหล่งวัตถุดิบในการผสมอาหารข้น,มีแหล่งอาหารหยาบ คือ หญ้าสดที่เพียงพอ

4) การบันทึกบัญชี การประกอบกิจการเลี้ยงโคนมในบ้านอ่างหิน มีการบันทึกข้อมูลฟาร์ม,ประวัติโคนมอย่างสมบูรณ์แต่ขาดการเก็บข้อมูลและการบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย ในบางรายการ

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วย B

1) ผลโดยตรง

(1) รายได้ที่เป็นเงิน แบ่งเป็น

- รายได้กลุ่มผู้กู้เงินขยายกิจการเฉลี่ย 96,000 บาท/ราย/ปี
- รายได้กลุ่มผู้กู้เงินเลี้ยงโครุ่น เฉลี่ย 25,000 บาท/ราย/ปี

(2) รายได้ไม่ เป็นเงิน

- ปริมาณโคนมในฟาร์มเพิ่มขึ้น
- เกิดการใช้เครื่องทุนแรงลดต้นทุนด้านแรงงาน

2) ผลกระทบโดยตรง

(1) ผู้กู้ได้ขยายกิจการและปรับปรุงพัฒนากิจการส่วนผลให้เกิดมาตรฐานฟาร์ม ลดต้นทุนด้านแรงงาน ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพมากขึ้น

(2) ผู้กู้มีการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการประกอบอาชีพ เกิดประสบการณ์ใหม่เพื่อพัฒนาอาชีพของตนเอง

(3) ผู้กู้ได้เริ่มกิจการเลี้ยงโครุ่นซึ่งเป็นการประกอบอาชีพรูปแบบใหม่ (ดังรายละเอียดในข้อ 3 ผลการทดลองวิธีใหม่)

3) ผลกระทบโดยอ้อม

(1) กลุ่มผู้กู้เงินในกิจการเลี้ยงโคนมมีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ที่มั่นคงเกิดการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

(2) กองทุนหมู่บ้านทำให้ผู้เลี้ยงโคนมบ้านอ่างหินเกิดความเข้มแข็ง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการประกอบอาชีพและหาวิธีการใหม่ในการพัฒนาอาชีพให้เกิดความมั่นคงในอาชีพของตนเอง

(3) ครอบครัวที่มีสมาชิกไปรับจ้างในพื้นที่ขึ้นสามารถกลับมาประกอบกิจการภายในครอบครัว

4) สรุปผลการประเมินผลผลิตของหน่วย B

ตารางที่ 8 สรุปผลการประเมินผลผลิตของหน่วย B ของชุมชนบ้านอ่างหิน

ตัวชี้วัด	จำนวน
1. จำนวนผู้กู้เงินทั้งหมด	27 คน
2. จำนวนผู้กู้ที่กู้เงินเพื่อขยายกิจการ (เลี้ยงโคนม)	20 คน -
3. จำนวนผู้กู้ที่กู้เงินเพื่อเริ่มกิจการ (เลี้ยงโคนมรุ่น)	7 คน -
4. รายได้เป็นเงินโดยเฉลี่ยของผู้กู้	96,000 บาท / ราย / ปี
5. รายได้ไม่เป็นตัวเงิน (การลดรายจ่ายด้านแรงงาน)	30,000 บาท / ราย / ปี -
6. ผู้กู้มีความรู้ด้านการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเพิ่มขึ้น	7 คน -
7. ผู้กู้ที่กู้เงินแล้วเกิดศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสามารถพึ่งตนเองได้	25 คน - -
8. ผู้กู้ที่กู้เงิน ประสบปัญหาการประกอบกิจการ ไม่สามารถพึ่งตนเองได้	2 คน - -
9. เกิดกลุ่มอาชีพขึ้นในชุมชน	1 กลุ่ม
10. ประชาชนกลับคืนถิ่น	คน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

3. ผลการทดลองวิธีการใหม่

3.1 วิธีการเลี้ยงโคนมแบบใหม่ คือ การเลี้ยงโครุ่น

1) วิธีการดำเนินโครงการ โดยสมาชิกที่ยังไม่มีกิจการเลี้ยงโคนม จะเริ่มเลี้ยงโคนมโดยการซื้อโครุ่นมาเลี้ยงจนครบระยะเวลา 1 ปี จะขายโคนมซึ่งสามารถมีกำไรจากผลต่างของต้นทุน และรายได้จากการขายโคนม

2) ต้นทุนการเลี้ยงโครุ่น

ตารางที่ 9 แสดงต้นทุนการเลี้ยงโครุ่นของผู้กู้เงินบ้านอ่างหิน

หน่วย : บาท / ตัว / รุ่น

รายการ	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด
1. ค่าพันธุ์โค (อายุ 2 - 5 เดือน)	7,000	-
2. ค่าคอกและโรงเรือน	750	750
3. ค่าอาหารข้น	2,400	-
4. ค่ายารักษาโรค	500	-
5. ค่าน้ำ	120	-
6. ค่าแรงงาน	-	7,300
รวมต้นทุนการเลี้ยงโครุ่น	**10,770**	**8,050**

3) รายได้ จากการขายโคอายุ 14 - 17 เดือน ราคาโดยเฉลี่ย 25,000 บาทต่อตัว

4) กำไรสุทธิของกิจการเลี้ยงโครุ่น

รายได้	25,000	บาท / ตัว
หัก รายจ่าย	18,820	บาท / ตัว
กำไรสุทธิ	6,180	บาท / ตัว

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

กองทุนหมู่บ้านอ่างหินมีผู้ได้รับเงินกู้จำนวน 27 ราย ซึ่งเป็นโครงการเลี้ยงโคนมทั้งหมด โดยแยกเป็นขยายกิจการจำนวน 20 ราย และเริ่มกิจการเลี้ยงโคนม 7 ราย ซึ่งการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้เฉพาะกลุ่มผู้ขยายกิจการมีดังนี้

1) การใช้ปัจจัยหรือนำเข้าที่ดี

(1) ด้านเงินทุน บ้านอ่างหินมีแหล่งเงินทุนที่ให้การสนับสนุนด้านการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมคือ

- ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์นครธน วงเงินกู้จำนวน 150,000 บาทต่อราย ระยะเวลาการชำระคืน 5 ปี
- เงินจากโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ วงเงินกู้จำนวน 300,000 บาท ต่อรายระยะเวลาชำระคืน 10 ปี
- สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด วงเงินกู้จำนวน 300,000 บาทต่อรายเวลาชำระคืน 10 ปี
- สหกรณ์ไทย – เดนมาร์ค (มิตรภาพ) วงเงินกู้จำนวน 60,000 บาทต่อรายระยะเวลาการชำระคืน 3 ปี
- กองทุนหมู่บ้านอ่างหิน วงเงินกู้จำนวน 20,000 บาทต่อราย ระยะเวลาการชำระคืน 1 ปี
- โครงการ กขคจ ให้เงินกู้รายละ 15,000 – 20,000 บาทต่อราย ระยะเวลาการชำระคืน 1 ปี
- ธนาคารพาณิชย์ทั่วไปที่ผู้กู้ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน วงเงินตามการพิจารณาของธนาคาร

(2) ด้านที่ดิน สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมบ้านอ่าหิน มีที่ดิน ประมาณ 10-30 ไร่ต่อราย ซึ่งเพียงพอในการประกอบกิจการเลี้ยงโคนม

(3) ด้านการจัดการ ผู้ที่จะประกอบกิจการเลี้ยงโคนมและสามารถส่งน้ำดิบได้ จะมีข้อบังคับของสหกรณ์ที่รับน้ำนมดิบ คือ ต้องผ่านการฝึกอบรมเลี้ยงโคนมจากองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) ดังนั้นผู้เลี้ยงโคนมจะมีความรู้ด้านการจัดการเป็นอย่างดี

(4) แรงงาน การใช้ปัจจัยด้านแรงงาน ส่วนใหญ่ผู้เลี้ยงโคนมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อรายได้ที่ที่ได้รับ เพราะพันธ์โคนมที่ดีจะให้ปริมาณน้ำนมดิบมาก คุ้มต่อการลงทุน

2) ผลการประเมินกระบวนการของกิจการการเลี้ยงโคนม

(1) การจัดการด้านอาหารข้นและอาหารหยาบ กลุ่มมีเลี้ยงโคนมมีการลดต้นทุนอาหารข้นโดยการใช้วัตถุดิบที่ผลิตได้ในท้องถิ่นและใช้อาหารหยาบที่มีการปรับปรุงคุณภาพก่อนให้โคนมกิน จะส่งผลให้ผลผลิตน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น

(2) มีการบันทึกข้อมูลฟาร์ม เช่น ประวัติโคนม ประวัติการผสมเทียม,ประวัติการทำวัคซีน,และบันทึกปริมาณการให้น้ำนมดิบ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการจัดการในอนาคต

(3) การรักษาคุณภาพน้ำนมดิบ มีการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคล้างอุปกรณ์รีดนม และคอกเลี้ยงโคนม ตลอดจนมีการรักษาคุณภาพน้ำนมดิบก่อนส่งเข้าโรงงานแปรรูป ทำให้น้ำนมดิบที่ผลิตได้มีคุณภาพดี

(4) การปรับปรุงพันธ์โคนม มีการพัฒนาปรับปรุงพันธ์โคนมโครงการใช้น้ำเชื้อพ่อพันธ์โคนมจากต่างประเทศมาผสมแม่พันธ์ในฟาร์ม ซึ่งจะส่งผลให้ลูกโคนมที่ได้เป็นโคพันธ์ดีสามารถให้ผลผลิตสูง

(5) การตลาด ผู้เลี้ยงโคนมบ้านอ่างหิน จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ได้รับซื้อน้ำนมดิบหรือถือว่าเป็นเจ้าของสหกรณ์ซึ่งมีสิทธิในการบริหารจัดการและได้รับเงินเป็นผลจากผลกำไรของสหกรณ์

3) ผลผลิตของกิจการเลี้ยงโคนม

(1) ผลลัพธ์ที่เป็นเงิน

- ปริมาณน้ำนมดิบโดยเฉลี่ย 8,000 กิโลกรัม / ราย / ปี
- น้ำนมดิบราคากิโลกรัมละ 12 บาท
- รายได้โดยเฉลี่ย 96,000 บาท / ราย / ปี

(2) ผลผลิตที่ไม่เป็นเงิน

- ปริมาณโคนมเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 6 ตัว / ราย / ปี

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ 5 ข้อ พบว่า

5.1.1 การเกิดกองทุน

1) การมีกองทุนหมู่บ้าน

- มีกองทุนอยู่ก่อนแล้ว 3 กองทุน
- มีกองทุนขึ้นมาใหม่ 2 กองทุน
- รวมเงินกองทุนทั้งหมด

1. กลุ่มแม่บ้านโคนม	18,200	บาท
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	50,965	บาท
3. กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม	120,000	บาท
4. กองทุนสัจจะ / กองทุนหมู่บ้าน	17,997	บาท
5. กองทุนหมู่บ้าน	1,000,000	บาท
รวมเงินกองทุนทั้งหมด	**1,207,162**	**บาท**

2) สรุปผลการศึกษาระดับความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

ตารางที่ 10 ผลการศึกษาระดับความสนใจของระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

หน่วย : คน

ตัวชี้วัด	ระดับ ความเข้าใจ			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เข้าใจ
1. การจัดตั้งกองทุน และการรับสมาชิก	11	29	5	5
2. การคัดเลือกกรรมการ และคุณสมบัติของ	10	16	14	10
กรรมการ	-	-	-	-
3. ระเบียบข้อบังคับกองทุน	9	16	15	10
4. ขั้นตอนการเสนอกู้ การพิจารณาเงินกู้	38	11	1	-
และวงเงินกู้	-	-	-	-
5. ขั้นตอนการชำระหนี้ และอัตราดอกเบี้ย	12	13	8	17
6. ผลประโยชน์ที่ได้รับจากอัตราดอกเบี้ย	21	23	6	-
7. นักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน	20	25	3	2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

3) ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน

3.1 กองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่ใช้เงินทุนไม่มากนัก

3.2 วงเงินกู้ที่กำหนดโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ น้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการเริ่มกิจการใหม่

3.3 กองทุนหมู่บ้านเป็นโครงการที่ดี มีการกระจายเงินทุนสู่ชุมชนท้องถิ่น

3.4 ไม่ควรกำหนดวงเงินกู้ ควรพิจารณาตามโครงการที่สมาชิกเสนอกู้

4) วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน

4.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ การลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

4.2 เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน

4.3 ทำให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

5) แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน

5.1 สมาชิกของกองทุน ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 52 คนหรือร้อยละ 51 ของประชากรทั้งหมดของหมู่บ้าน และมีสมาชิกในชุมชนต้องการสมัครเป็นสมาชิกอีก 31 คน ซึ่งจะทำให้จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเกิดการจะจ่ายเงินทุนในหมู่บ้านอย่างทั่วถึง

5.2 ความสามารถในการประกอบอาชีพและศักยภาพในการชำระคืนเงินกู้ ผู้กู้บ้านอ่างหินถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพชั้นสูงมีรายได้ที่มั่นคงและมีศักยภาพในการชำระหนี้สูง

5.3 ผู้ให้การสนับสนุนการเกิดกองทุน ประกอบด้วย

- พัฒนาการอำเภอปากช่อง
- การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอปากช่อง
- องค์การบริหารส่วนตำบลพญาเย็น
- บัณฑิตอาสากองทุนหมู่บ้าน
- ผู้นำชุมชน และชาวบ้านอ่างหินทุกคน

5.4 กรรมการกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน กรรมการกองทุนถือว่าเป็นจุดด้อยของกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน คือ

(1) กรรมการขาดการรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ

(2) ขาดการศึกษาและทำความเข้าใจระเบียบข้อบังคับทำให้ปฏิบัติผิดระเบียบข้อบังคับในบางครั้ง

(3) ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความศรัทธาจากสมาชิกน้อย

(4) การลาออกของกรรมการจาก 15 คน เหลือ 9 คนส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารลดลง

5.5 ระเบียบกองทุน ส่วนใหญ่จะได้รับการยอมรับจากสมาชิกกองทุนและมีบางส่วนที่มีข้อจำกัดเช่นมีข้อกำหนดวงเงินกู้ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาอาชีพ

6) ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน

6.1 จำนวนสมาชิก	52 คน
6.2 จำนวนเงินออมและเงินกองทุน	
- เงินกองทุนคงเหลือ	462,945 บาท
- เงินออม	17,994 บาท
รวมเงินออมและเงินกองทุน	480,939 บาท

5.1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

1) คณะกรรมการบริหารกองทุน มีคณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งจำนวน 15 คน และลาออกจำนวน 6 คนปัจจุบันมีคณะกรรมการจำนวน 9 คน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบคือ ประธานกองทุน, รองประธาน, เลขานุการ , เหรัญญิกและกรรมการอีก 5 คน

2) ระเบียบบริหารกองทุน มีการจัดทำระเบียบจากกรรมการบางส่วน ซึ่งกรรมการบางคนขาดการศึกษาและทำความเข้าใจระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนสมาชิกไม่เข้าใจระเบียบข้อบังคับกองทุนอย่างทั่วถึง ทำให้การบริหารกองทุนขาดความคล่องตัว

3) การดำเนินงานของคณะกรรมการ

(1) มีการประชุมคณะกรรมการไม่ได้กำหนดระยะเวลาการประชุม จะมีการประชุมในกรณีที่มีวาระต้องมีการพิจารณา

(2) การรับสมาชิก กองทุนหมู่บ้านอ่างหินไม่ได้กำหนดระยะเวลาการเปิดรับสมาชิกอย่างชัดเจนจำเป็นต้องมีการแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

(3) การจัดทำบัญชี กองทุนหมู่บ้านอ่างหินมีการจัดทำบัญชี ทะเบียนสมาชิก , ทะเบียนผู้ถือหุ้น,ทะเบียนผู้กู้และขาดการบันทึก ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว, บัญชีรายรับ - รายจ่ายกองทุน

(4) การรับฝากเงิน มีการรับฝากงานสัจจะกองทุนเป็นรายเดือน

4) การตัดสินเงินกู้

(1) มีระเบียบการขอกู้เงินของสมาชิกที่ชัดเจน

(2) มีระเบียบการคิดอัตราดอกเบี้ยคือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 12 บาท/ปี อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ผิดนัดร้อยละ 3 บาท / เดือน

(3) จำนวนผู้กู้ที่ได้รับพิจารณาเงินกู้จำนวน 27 ราย ไม่ได้รับพิจารณา 2 ราย

(4) จำนวนผู้กู้ที่พอใจกับวงเงินกู้ จำนวน 7 ราย จำนวนผู้กู้ที่พอใจกับการพิจารณาและวงเงินที่ได้กู้ จำนวน 20 ราย เพราะวงเงินกู้ที่อนุมัติจำนวน 20,000 บาทน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการลงทุน และยังเป็นสาเหตุให้เงินกองทุนคงเหลือถึง 460,000 บาท

(5) มีการจัดสรรผลประโยชน์ดังนี้

1. ผลประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ย

- จำนวนเงินกู้	540,000 บาท
อัตราดอกเบี้ยร้อยละ	12 บาท
ดอกเบี้ยที่ได้รับทั้งหมด	64,800 บาท

2. เงินกองทุนสะสม

- กำหนดเงินทุนสะสมร้อยละ	50 บาท
- กำไรของกองทุน	64,800 บาท
เงินกองทุนสะสมคือ	32,400 บาท

5.1.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง

1) สมาชิกในชุมชนถือว่ามีอาชีพหลังที่บังคับและมีการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง คือ การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน,มีการเลี้ยงปลาและปลูกผักไว้บริโภคในครัวเรือนทำให้มีรายจ่ายของครอบครัว

2) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น การใช้สมุนไพรมาใช้รักษาโรคสัตว์ , การนำมูลสัตว์มาผลิตแก๊สหุงต้มเพื่อใช้ในครัวเรือน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

5.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม

1) ภูมิคุ้มกันระดับกองทุนโดยรวม

(1) สมาชิกกองทุนมีการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการบริหารงานอย่างยุติธรรมมากขึ้น

(2) สมาชิกเกิดความเข้าใจกองทุนมากขึ้นหลังจากการดำเนินงานของกองทุนผ่านมาระยะเวลา 11 เดือน

(3) สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้เงินกองทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือ การให้โอกาสผู้ที่จะเริ่มกิจการได้เริ่มกิจการและสามารถมีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้

2) ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน

(1) ผู้กู้มีการวางแผนการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนอย่างเป็นระบบ

(2) ผู้กู้มีการประกอบอาชีพที่มั่นคงมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ในการประกอบอาชีพ เกิดการพึ่งพาตนเองในชุมชน

(3) ผู้กู้มีการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและหาได้ในท้องถิ่นเป็นการลดต้นทุนการผลิตที่ดี

5.1.5 การมีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

1) ศักยภาพเดิมของบริบทที่ดี

- สภาพป่าในอดีต เป็นป่าดงดิบมีต้นไม้ใหญ่ และสัตว์ป่าจำนวนมาก ต่อมามีการอพยพเข้าของประชากรเพื่อทำไร่ ทำให้มีการแผ้วถางป่า จนปัจจุบันมีพื้นที่ป่าดงเหลือเฉพาะในพื้นที่ที่ไม่สามารถทำกินได้ เช่น พื้นที่ภูเขา

- สภาพดิน สภาพดินในอดีตมีความอุดมสมบูรณ์เพราะเป็นพื้นที่ป่ามาก่อน ทำให้การปลูกไร่ได้ผลผลิตดี

- สภาพแหล่งน้ำ ในอดีตน้ำในคลองที่มีอยู่ในหมู่บ้านอ่างหิน สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดปี และสามารถใช้ดื่มได้

- จำนวนประชากร ในครั้งแรกที่เกิดชุมชน มีประชากรที่เข้ามาแผ้วถางป่าเพื่อทำกินจำนวนประมาณ 4 - 6 ครอบครัว

- อาชีพครั้งแรก ประชาชนจะประกอบอาชีพทำไร่ข้าวโพดเป็นส่วนใหญ่ และมีประกอบอาชีพทำสวนน้อยหน่า และเผาถ่านขายเป็นอาชีพเสริม

- ด้านโครงสร้างพื้นฐานในอดีต ในอดีตถนนบ้านอ่างหินเป็นทางเกวียน ไม่มีไฟฟ้าและประปา

2) การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่าง ๆ

2.1 ทุนด้านการเงิน

- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน

กองทุนหมู่บ้าน	1,000,000	บาท
เงินสัจจะกองทุน	17,997	บาท
รวมเงินกองทุน	**1,017,997**	**บาท**

- จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และเงิน

กลุ่มแม่บ้านโคนม	18,200	บาท
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	50,965	บาท
กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม	120,000	บาท
รวมเงิน	**199,165**	**บาท**

2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ

- สภาพของป่า บ้านอ่างหินประกอบด้วยป่า 2 ส่วน คือ ส่วนที่ป่าที่กรมป่าไม้ปลูกขึ้น และป่าที่ขึ้นเองตามภูเขา ซึ่งป่าส่วนที่ 2 จะเป็นป่าที่มีการใช้ประโยชน์จากสมาชิกในชุมชน

- สภาพดิน สภาพดินบ้านอ่างหินเป็นดินชุด " ดงยางเอน " ซึ่งดินชุดดงยางเอน เหมาะสมในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

- สภาพน้ำ บ้านอ่างหินมีคลองน้ำ 2 แห่ง ซึ่งสามารถใช้น้ำได้ตลอดปี 1 แห่ง มีฝายกั้นน้ำ 1 แห่ง ซึ่งการจัดเก็บน้ำไม่ดีเท่าที่ควร , มีบ่อน้ำบาดาล 3 แห่ง ปัจจุบันพัฒนาเป็นแหล่งน้ำสำหรับทำน้ำประปาของหมู่บ้าน

- จำนวนของประชากร บ้านอ่างหินมีประชากรทั้งหมด 312 คน เป็นชาย 154 คน หญิง 158 คน

- อาชีพปัจจุบัน อาชีพเลี้ยงโคนม ทำไร่ข้าวโพด สวนน้อยหน่า สวนมะม่วง มะขามหวาน เลี้ยงไก่พื้นเมือง และรับจ้าง

- โครงสร้างพื้นฐาน

- ถนน บ้านอ่างหินมีถนน 2 สาย เป็นถนนลูกรังระยะทาง 8 กิโลเมตร ถนนลาดยางระยะ 2 กิโลเมตร

- ประปา มีประปาหมู่บ้านครบทุกครัวเรือน

- ไฟฟ้า ประชาชนได้ใช้ไฟฟ้าครบทุกครัวเรือน

2.3 ทุนด้านวัฒนธรรมประเพณี และทุนด้านปัญญา

1. ภาษาที่ใช้ในหมู่บ้าน

- ภาษาลาว ร้อยละ 80
- ภาษาไทยโคราช ร้อยละ 5
- ภาษาไทย ร้อยละ 15

2. จำนวนนักเรียนในชุมชน

- ประถมศึกษา 43 คน
- มัธยมศึกษาตอนต้น 7 คน
- มัธยมศึกษาตอนปลาย 4 คน
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2 คน
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 1 คน
- ปริญญาตรี 2 คน
- ศึกษาผู้ใหญ่ 7 คน

3) ความเข้มแข็งในการทำธุรกิจของผู้กู้

3.1 จำนวนผู้กู้ทั้งหมด 27 คน

- กู้เพื่อทำการเกษตร 27 คน
- โครงการเลี้ยงโคนม 27 คน

3.2 การดำเนินกิจการของผู้กู้

- กู้เพื่อขยายกิจการเลี้ยงโคนม จำนวน 20 คน ซึ่งผู้กู้กลุ่มนี้มีความมั่นคงในด้านรายได้ และการบริหารกิจการ

- กู้เพื่อเริ่มกิจการเลี้ยงโครุ่น จำนวน 7 คน ผู้กู้กลุ่มนี้เป็นกลุ่มเริ่มกิจการใหม่ ซึ่งขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเรียนรู้จากผู้กู้กลุ่มแรก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ1.1 - 1.5 พบว่า

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1) บ้านอ่างหิน มีการร่วมมือในการจัดตั้งกองทุน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำในการเรียกประชุม จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

2) กองทุนเดิมในหมู่บ้าน มีกลุ่มและกองทุนในภาคการประกอบอาชีพ คือ กองทุนผู้เลี้ยงโคนม ซึ่งมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลในด้านดีต่อกองทุนที่มีการให้กู้กับกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม

3) บ้านอ่างหินมีองค์กรภาคเอกชน คือ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดนครธน เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้านในด้านอาชีพ , การศึกษา , สาธารณสุข และโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับกองทุนหมู่บ้าน

4) มีการสนับสนุนให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ จากพัฒนาการอำเภอ บัณฑิตกองทุน การศึกษานอกโรงเรียนและหมู่บ้านที่มีศักยภาพในการบริหารให้ความช่วยเหลือ

5) ศักยภาพของผู้กู้ ผู้กู้เงินเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการชำระคืนเงินกู้

6) มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การประกอบอาชีพ และจัดให้มีการฝึกอบรมด้านอาชีพ

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

1) สมาชิกผู้กู้ไม่พึงพอใจในจำนวนเงินที่อนุมัติ คือ 20,000 บาทต่อราย เพราะไม่เพียงพอต่อการลงทุนซื้อโคนม ซึ่งราคาโคนมตัวละ 38,000 - 45,000 บาท

2) กองทุนหมู่บ้านเริ่มแรกมีคณะกรรมการ 15 คน ปัจจุบันลาออกจำนวน 6 คน เหลือ 9 คน ซึ่งไม่มีการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ทำให้เกิดผลเสียต่อการบริหารกองทุน

3) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของกรรมการมีน้อย และขาดศักยภาพในการบริหาร ทำให้การบริหารกองทุนขาดความคล่องตัว

4) จำนวนเงินกองทุนหมู่บ้านคงเหลือมากเกินไป ซึ่งจะส่งผลให้ผลตอบแทนที่กองทุนได้รับในรูปอัตราดอกเบี้ยน้อย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

5) ระเบียบข้อบังคับกองทุน มีข้อจำกัดและบางข้อไม่สามารถปฏิบัติจริงได้

6) ไม่มีการตรวจสอบการดำเนินกิจการของผู้กู้ว่า ปฏิบัติตามโครงการที่อนุมัติหรือไม่

7) สมาชิกที่กู้ นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

8) เงินกู้จากแหล่งเงินทุนอื่น ที่เข้ามามีบทบาทในด้านการให้สินเชื่อ เพื่อประกอบอาชีพในหมู่บ้านอ่างหิน ที่ให้วงเงินกู้ รายละ 150,000 - 300,000 บาท ซึ่งสามารถทำให้ประชาชนได้เริ่มกิจการและมีรายได้ที่มั่นคง แตกต่างจากเงินกู้ ของกองทุนหมู่บ้านที่ไม่สามารถนำเงินกู้ที่ได้ไปเริ่มกิจการได้ เนื่องจากวงเงินน้อยเกินไป

5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ในการประกอบกิจการเพิ่มมากขึ้น

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

5.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ตารางที่ 11 แสดงผลการศึกษาวิเคราะห์ความเข้มแข็งของชุมชนบ้านอ่างหิน

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ ใช้วัด			
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	มาก 10 %	ปานกลาง 51 %	น้อย 39 %	เกณฑ์สูงสุด
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	มาก 10 %	ปานกลาง 60 %	น้อย 30 %	เกณฑ์สูงสุด ปานกลาง
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	มาก 30 %	ปานกลาง 60 %	น้อย 10 %	เกณฑ์สูงสุด ปานกลาง
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก 50 %	ปานกลาง 30 %	น้อย 20 %	เกณฑ์สูงสุด มาก
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม	มาก 23 %	ปานกลาง 62 %	น้อย 15 %	เกณฑ์สูงสุด ปานกลาง
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพ สามารถเลี้ยงครอบครัวได้	ปีก่อน 91 ครอบครัว	เพิ่มขึ้น 4 ครอบครัว	ลดลง - ครอบครัว	เท่าเดิม - ครอบครัว
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	ปีก่อน 62 ครอบครัว	เพิ่มขึ้น 11 ครอบครัว	ลดลง - ครอบครัว	เท่าเดิม - ครอบครัว
8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน	มาก 8 ครอบครัว	เพิ่มขึ้น 32 ครอบครัว	ลดลง - ครอบครัว	เท่าเดิม - ครอบครัว
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ	มาก 8 %	ปานกลาง 61 %	น้อย 31 %	เกณฑ์สูงสุด ปานกลาง
10.ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส	ปีก่อน 5 ครอบครัว	เพิ่มขึ้น - ครอบครัว	ลดลง - ครอบครัว	เท่าเดิม 5 ครอบครัว
11.ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	ใช่ 37 %	ไม่ใช่ 33 %	ไม่แน่ใจ 30 %	เกณฑ์สูงสุด มาก
12.ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกชุมชน	ใช่ 38 %	ไม่ใช่ 62 %	-	เกณฑ์ ไม่ใช่

5.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

ตารางที่ 12 แสดงความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนบ้านอ่างหิน

ตัวแปร	มาก	ปานกลาง	น้อย	เกณฑ์สูงสุด
1. กองทุนหมู่บ้านส่งผลให้ประชาชนมีแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพอย่างเพียงพอ	4 %	51 %	45 %	ปานกลาง
2. กองทุนหมู่บ้านเป็นกองทุนที่ส่งผลให้เกิดความสามัคคีในชุมชน	10 %	49 %	41 %	ปานกลาง
3. ผู้นำชุมชน , คณะกรรมการกองทุนมีความสามารถในการบริหาร	1 %	42 %	57 %	น้อย
4. กองทุนหมู่บ้านส่งผลให้เกิดกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน	38 %	35 %	27 %	ปานกลาง
5. กองทุนหมู่บ้านส่งผลให้ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง สามารถเลี้ยงครอบครัวได้	9 %	71 %	20 %	ปานกลาง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน สรุปได้ดังต่อไปนี้

1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

1.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย มีอะไรบ้าง

1.3 เพื่อให้กระบวนการจัดทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

1.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกำหนด

2 วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนบ้านอ่างหิน

ขั้นที่ 3 ใช้ชิพพ์โมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียนสารนิพนธ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

3. ผลการดำเนินงาน

3.1 ผลการดำเนินงานโดยรวม

3.1.1 ระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้

(1) การประเมินปัจจัยนำเข้าของกองทุนหมู่บ้าน

- นโยบายรัฐบาล เนื่องจากเป็นนโยบายเร่งด่วน ทำให้ประชาชนขาดความเข้าใจในขั้นตอนการจัดตั้ง การจัดทำระเบียบกองทุน ตลอดจนหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมความรู้ด้านกองทุน ให้ความรู้ต่อชุมชนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- คณะกรรมการกองทุน กรรมการกองทุน ขาดความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร และขาดความเชื่อถือจากสมาชิก

- สมาชิกกองทุนและผู้กู้ มีการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกจำกัดเกินไป คือ ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และโครงการที่สมาชิกขอกู้จะเป็นโครงการเลี้ยงโคนมทั้งหมด ซึ่งไม่เป็นการกระจายเงินกู้ไปสู่กลุ่มอาชีพอื่น ๆ ในหมู่บ้าน ตลอดจนวงเงินกู้ที่ให้น้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการลงทุนในกิจการเลี้ยงโคนม

- การชำระคืนเงินกู้ สมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านอ่างหิน ถือว่ามีศักยภาพในการชำระคืนเงินกู้สูง เพราะสมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพที่มีรายได้มั่นคงอยู่แล้ว แต่สมาชิกขาดความเข้าใจในขั้นตอนการชำระหนี้ และการจัดสรรผลกำไร ซึ่งคณะกรรมการควรแนะนำวิธี ขั้นตอนการชำระหนี้ให้สมาชิกทราบ

(2) การประเมินกระบวนการของกองทุนหมู่บ้าน

- กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ มีจุดเด่นคือ การพิจารณาตามแบบโครงการ ตามวัตถุประสงค์และความเป็นไปได้ของโครงการ และจุดด้อยคือ การใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกัน ไม่สามารถบังคับได้ตามกฎหมาย

- การจัดทำบัญชี กองทุนหมู่บ้านอ่างหิน ยังจัดทำบัญชีกองทุนประครบตามหลักการบันทึกบัญชี

- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ มีการฝึกอบรมการประกอบธุรกิจรูปแบบใหม่คือ ธุรกิจเลี้ยงโครุ่น

(3) ผลการประเมินผลผลิตของกองทุนหมู่บ้าน

- ผลโดยตรง บ้านอ่างหินมีจำนวนผู้ขอกู้เงินจำนวน 29 คน ได้รับอนุมัติจากกรรมการ 27 คน วงเงินกู้ 20,000 บาท / ราย

- ผลกระทบโดยตรง จำนวนที่ผู้ได้กู้ จำนวน 27 ราย ซึ่งนำไปขยายกิจการเลี้ยงโคนมจำนวน 20 ราย และเริ่มกิจการใหม่ กิจการเลี้ยงโครุ่นจำนวน 7 รายซึ่งเงินสะสมที่หมู่บ้านกำหนด 50 % ของผลกำไร โดยหมู่บ้านอ่างหินจะมีเงินสะสมจำนวน 32,400 บาท

- ผลกระทบโดยอ้อม เกิดกลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงโคนมที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งจะทำให้การประกอบอาชีพในชุมชนบ้านอ่างหินเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในอนาคต

3.1.2 ผลการประเมินการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

(1) ประเมินบริษัทเฉพาะตัวของผู้กู้

- ผู้กู้ส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ และมีทรัพย์สินที่ส่งผลดีต่อการประกอบอาชีพ

- หนี้สินของผู้กู้ ผู้กู้ส่วนใหญ่จะมีภาระหนี้สินที่กู้ยืมจากภาครัฐบาล เช่น โครงการ กขคจ. ธนาคาร ธ.ก.ส. ซึ่งผู้กู้มีการบริหารหนี้สินได้อย่างเป็นระบบ

- อาชีพและรายได้ของผู้กู้ ผู้กู้เงินบ้านอ่างหินถือว่า มีศักยภาพในด้านนี้สูง คือ มีอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้ค่อนข้างสูง

- ประสบการณ์ของผู้กู้ กลุ่มผู้กู้ที่กู้ขยายกิจการจำนวน 20 ราย ถือว่ามีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมสูง

(2) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของผู้กู้

- จำนวนเงินที่กู้ ซึ่งผู้กู้ได้รับอนุมัติจำนวน 20,000 บาท ต่อราย

- สถานที่วัตถุดิบ สถานที่บ้านอ่างหินถือว่ามีศักยภาพในการเลี้ยงโคนมสูง เพราะอยู่ในเขตส่งเสริมขององค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) และมีแหล่งปัจจัยการผลิตคือ แหล่งอาหารข้น และอาหารหยาบ ที่ใช้เลี้ยงโคนมเพียงพอ

- เทคนิค และวิธีการประกอบอาชีพ ผู้กู้มีการพัฒนาเทคนิค และขบวนการเลี้ยงโคนมอย่างเป็นระบบ

(3) ผลการประเมินกระบวนการของผู้กู้

ผู้กู้โครงการเลี้ยงโคนม มีการบริหาร จัดการในด้านการบันทึกข้อมูลฟาร์ม การบันทึกด้านการเงินและมีการบริหารด้านวัตถุดิบคือ หาแหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่นตลอดจนมีตลาดรองรับน้ำนมดิบที่แน่นอน

(4) ผลการประเมินผลผลิตของผู้กู้

- ผลโดยตรง ผู้กู้สามารถมีรายได้จากการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยประมาณรายละ 96,000 บาท / เดือน และได้ผลผลิตที่เป็นลูกโคนมที่สามารถเลี้ยงเป็นโครีดนมให้ผลผลิตได้ในอนาคต

- ผลกระทบโดยตรง ผู้กู้ได้ปรับปรุงกิจการลดต้นทุนการผลิต ทำให้รายได้เพิ่ม และมีการศึกษาหาความรู้ด้านการประกอบกิจการอย่างสม่ำเสมอ

- ผลกระทบโดยอ้อม เมื่อผู้กู้เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพ เกิดการร่วมกลุ่มอาชีพเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนมากขึ้น

(5) สรุปผลการประเมินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

- จำนวนผู้กู้ทั้งหมด 27 คน กู้ประกอบกิจการเลี้ยงโคนมทั้งหมด โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ ขยายกิจการ 20 คน เริ่มกิจการ 7 คน

- รายได้เป็นตัวเงินโดยเฉลี่ย 96,000 บาท / ปี / ราย รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินคือ ลูกโคนมเฉลี่ย 30,000 บาท / ปี / ราย

- ผู้กู้ที่กู้เงินแล้วเกิดศักยภาพในการประกอบอาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้ 25 ราย ผู้กู้ที่ต้องมีการปรับปรุงเทคนิคและวิธีการบริหาร จำนวน 2 ราย

4 อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน

1.1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านอ่างหินเกิดจากความร่วมมือของผู้นำและประชาชนในชุมชน ตลอดจนพัฒนาการอำเภอปากช่อง และหมู่บ้านใกล้เคียงให้การสนับสนุนด้านข้อมูล

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอ่างหินถือว่า ไม่เข้มแข็งมากนักแต่ก็มีบุคคลที่มีความรู้ในชุมชน และหน่วยงานราชการภาคเอกชนช่วยเหลือ แนะนำการบริหารจัดการ จนเกิดผลสำเร็จในปัจจุบัน

1.3 การเรียนรู้พึ่งพาตนเอง บ้านอ่างหินถือว่ามีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของสมาชิกในชุมชนสม่ำเสมอ และมีหน่วยงานภาคเอกชน คือ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดนครธน ให้การสนับสนุนให้เกิดการพึ่งพาตนเอง

1.4 ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ หมู่บ้านอ่างหินมีการร่วมกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในหมู่บ้านและสมาชิกกลุ่มจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมระดับอำเภอ ซึ่งถือว่ามีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจสูง

1.5 การมีศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชน สมาชิกในชุมชนบ้านอ่างหินจะมีความขัดแย้งด้านความคิดอยู่บ้าง ซึ่งถือว่าเป็นผลดี เพราะถ้ารวบรวมแนวความคิดที่ไม่ตรงกันมาปรับปรุงแก้ไข จะเกิดผลอย่างครบถ้วน

5.ปัจจัยที่ให้เกิดผลด้านบวก และด้านลบ

5.1 ปัจจัยด้านบวก

(1) มีการร่วมมือ ในการจัดตั้งกองทุนจากผู้นำชุมชนและชาวบ้าน

(2) มีกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็งในหมู่บ้าน คือ กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม

(3) มีองค์กรภาคเอกชน เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้าน ในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็ง และความยั่งยืนของหมู่บ้าน

(4) มีการส่งเสริมภาคความรู้ การบริหารจัดการกองทุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(5) ผู้กู้มีศักยภาพในการประกอบกิจการสูง

(6) มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ

5.2 ปัจจัยด้านลบ

(1) ผู้กู้ไม่พึงพอใจต่อจำนวนเงินที่ให้กู้ เพราะจำนวนน้อยเกินไป

(2) การกำหนดการใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ หลักทรัพย์บางชนิดที่กำหนด ไม่สามารถบังคับได้ตามกฎหมาย

(3) ความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการมีน้อย

(4) จำนวนผู้กู้มีจำนวนน้อย ทำให้เงินกองทุนคงเหลือเป็นจำนวนมาก

(5) กองทุนขาดการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

(6) ระเบียบข้อบังคับมีข้อจำกัดในการปฏิบัติ

(7) คณะกรรมการกองทุน ไม่มีการตรวจสอบการดำเนินกิจการของผู้กู้หลังจากกู้เงินไปจากกองทุนหมู่บ้าน

(8) สมาชิกบางคนนำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ขอกู้

6. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานในพื้นที่พบว่าได้เกิดเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชนบ้านอ่างหิน ได้แก่ กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมซึ่งมีความเข้มแข็ง และมีการเชื่อมโยงกับองค์กรขนาดใหญ่ คือ สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก และสหกรณ์โคนมมิตรภาพ ไทย - เดนมาร์ก

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านอ่างหิน

1) ระเบียบการรับสมาชิก ควรกำหนดระยะเวลาการเปิดรับสมาชิก เพราะประชาชนในหมู่บ้านที่ยังไม่ได้สมัครเป็นสมาชิก มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิก แต่ไม่มีระเบียบการรับที่แน่นอน

2) การกำหนดให้สมาชิกกองทุนต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งเป็นการบังคับสมาชิกเพราะชาวบ้านบางคนไม่มีเงินพอที่จะสามารถฝากออมทรัพย์ได้ ดังนั้นควรมีการแก้ไขระเบียบข้อบังคับ

3) การกำหนดให้ใช้หลักทรัพย์ที่ไม่สามารถบังคับตามกฎหมายได้ เช่น ที่ดิน กม. ท.5 , สปก 4 - 01 ควรมีการแก้ไขระเบียบให้ใช้หลักทรัพย์ที่เหมาะสมกว่านี้

7.2 ข้อเสนอแนะจากข้อสังเกตุในระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

จากการศึกษาระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบประเด็นที่มีการออกระเบียบขัดแย้งกัน ดังนี้

ข้อ 5 ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง แห่งชาติใน ข้อย่อย ที่ (2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และ จัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

ข้อ 6 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการในข้อย่อยที่ (2)ส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

ข้อสังเกต ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติออกระเบียบที่ขัดแย้งกับข้อ 5 และข้อ 6 คือ

ข้อ 31 กรรมการกองทุนหมู่บ้านมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

ในกรณีที่กรรมการกองทุนมีมติกู้เงินรายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

แสดงว่ามีการออกระเบียบข้อบังคับที่ขัดแย้งกัน

7.3 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

1. ควรสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับจากชุมชน เช่น หน้าที่กรรมการกองทุน ควรรู้บทบาทของตนเอง, สมาชิกกองทุนควรทราบถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อหน้าที่การเป็นสมาชิกกองทุน

2. การกำหนดรูปแบบการบันทึกบัญชีกองทุนจากภาครัฐ เป็นแบบฟอร์มที่ปฏิบัติได้ยาก เพราะความรู้ของกรรมการกองทุนบางหมู่บ้านมีความรู้ด้านบัญชีน้อย

3. การตัดสินใจของคณะกรรมการกองทุน ควรเป็นไปตามมติของคณะกรรมการ แต่ไม่ขัดต่อระเบียบข้อบังคับไม่ควรให้หน่วยงาน หรือบุคคลอื่นนอกชุมชนมาตัดสินปัญหาของชุมชน

4. การพิจารณาเงินกู้ ควรเป็นไปตามระเบียบการพิจารณาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งกองทุนหมู่บ้านอ่างหินมีสมาชิกที่เสนอกู้เกิน 20,000 แต่ไม่เกิน 50,000 บาท กรรมการควรกำหนดให้มีการนำเข้าที่ประชุมสมาชิกไม่ควรพิจารณาตัดวงเงินของผู้เสนอกู้อย่างไม่มีเหตุผล

5. การจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการพิจารณา และกำหนดระเบียบแต่ละข้อเพื่อให้เกิดแนวทางบริหารที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกโดยรวม

6. รัฐบาลควรเปิดกว้างให้สมาชิกกองทุนในด้านการบริหาร และการจัดทำระเบียบของเขาเอง ไม่ควรใช้ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติมาบังคับ เพราะการพัฒนาจะไม่เป็นการพัฒนาแบบพึ่งตนเองหรือเกิดความเข้มแข็งตามวัตถุประสงค์ที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

7. กรรมการกองทุนควรเปิดให้สมาชิกได้กู้เงินที่คงเหลือของกองทุน จำนวน 460,000 บาท เพิ่มเติมเพราะจะส่งผลให้กองทุนมีรายได้จากอัตราดอกเบี้ยมากขึ้น และเงินทุนจะกระจายไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านอย่างทั่วถึง

7.4 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1) จากการสำรวจและสังเกตพบว่า ผู้กู้เงินจากกองทุน สามารถนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพน้อยมาก เพราะผู้กู้เงินกองทุนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม ซึ่งมีรายได้ที่มั่นคงอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องกู้เงินกองทุน ดังนั้นควรมีการเปลี่ยนแปลงการพิจารณาเงินกู้โดยกำหนดให้เงินกู้แก่ผู้ที่ด้อยโอกาสได้สามารถประกอบอาชีพได้ แต่มีข้อกำหนดสำหรับการกู้ยืมเงินกองทุนที่ปิดกั้นโอกาสการเริ่มกิจการ คือ วงเงินกู้น้อยเกินไปไม่สามารถเริ่มกิจการได้ ดังนั้นรัฐบาลควรให้ชุมชนกำหนดวงเงินกู้ด้วยตนเองเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพในแต่ละท้องถิ่นตามสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นนั้น ๆ

2) ควรกำหนดวงเงินกู้แบบหมุนเวียน คือ ให้กู้แก่สมาชิกที่เริ่มกิจการเลี้ยงโคนมรายละ 150,000 บาทและกำหนดให้สมาชิกชำระเป็นรายเดือนเมื่อสามารถเก็บเงินที่ชำระหนี้ได้ครบ 150,000 บาท ก็ให้ผู้กู้รายต่อไปจนกว่าจะสามารถกู้ได้ครบตามจำนวนสมาชิกที่ขอกู้ ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถพัฒนาอาชีพของบ้านอ่างหิน หรือภายในตำบลพญาเย็นได้อย่างแท้จริง

7.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1) จากบทสรุปของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านอ่างหิน ผู้วิจัยพบประเด็นที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการบริหารจัดการกองทุนให้ยั่งยืน คือ ด้านการจัดการของคณะกรรมการ , ประโยชน์จากเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน , การกู้ยืมของสมาชิกในวงเงินจำกัด ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง

2) การศึกษาค้นคว้าวิจัยในขั้นต่อไป ควรศึกษาวิธีการในการรวบรวมเงินกองทุน และระบบการบริหารให้เป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้น เพื่อแก้ปัญหากองทุนหมู่บ้านซึ่งเป็นหน่วยที่ประสบอยู่ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอในการรวบรวมเงินกองทุน และระบบการบริหารให้เป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้น คือ โครงการธนาคารพัฒนาอาชีพประจำตำบล ดังรายละเอียดในภาคผนวก ง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บรรณานุกรม

_____.2544.**คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง,** สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

_____.2544.**ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.** สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี.2542. **การประเมินโครงการ : แนวความคิดและแนวปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. **รวมบทความทางการประเมินดครงการ.** พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภางค์ จันทวานิช. 2543. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

_____ .2544. เอกสารการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน, ศูนย์ประสานงานคณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามระดับอำเภอ

_____ .2545. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เฉลียว บุรีภักดี. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, สำนักมาตรฐานการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : เอส. อาร์. พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด

อุดม จำรัสพันธ์. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, สำนักมาตรฐานการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ 1, : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศน์ทองการพิมพ์